

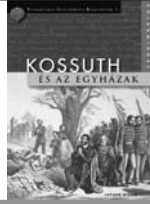

Ugyan az Evangelikus Országos Múzeum idén még nem nyitja meg ajtaját a múzeumok éjszakáján, de az e heti számunkban ajánlott két kiállítás június 25-e éjjelén is megtekinthető. Igaz, a Bibliaházhoz a Majna partjára kell utazni...

► Múzeumajánló – 5. oldal

„Tisztánunk kell, mennyiben kötődünk a múlthoz, és mennyiben vagyunk képesek a jövő felé fordulni, a keresztény egységet elsődlegesnek tekinteni.”

► Ökumenikus esélyek – 3. oldal

„...a kötet révén »villanásnyi képet« kapunk Kossuth személyiségéről, így például (...) férfiúi szemérmességéről, érzelmes – de nem érzélgős! – lényéről.”

► A sámsónházi gyülekezet felügyelője – 5. oldal

Evangelikus lelkészavatás

– katolikus templomban ► 3. oldal

Az Úr katonái ► 5. oldal

A vezetés szépsége és felelőssége ► 8. oldal

A végidő titkáról – Luther nyomán ► 9. oldal

A békekövet ► 11. oldal

CSORBA ISTVÁN

Mi a zene?

A zene: imádság,
Könyörgés, szent rabság.
Megnyitja szívedet,
Ég felé száll veled.

Enyhíti bánatod,
Bajodban vigaszod.
Hű társad mindenben,
Gyógyír az éltedben.

Tud lágyan csengeni,
Orkánként zengeni,
Betöltve lényedet;

Kételyre választ ad,
Kíséri utadat:
Isten felé vezet.

FOTO: BOTTA DÉNES

Szalogokkal (is) színesített liturgia a zuglói templomban

► Egyetemes papság – 6–7. oldal

Szolgáló élet

Tanévzáró a teológián

► Egy eseményekben gazdag tanév ünnepélyes lezárása mindig színek, arcok és hangok kavalkádját jelenti a résztvevők számára. A színesség ez esetben szó szerint is értendő: mindazokat, akik június 18-án ellátogattak a zuglói evangélikus templomba az Evangelikus Hittudományi Egyetem (EHE) tanévzáró istentiszteletére és ünnepi ülésére, nemcsak színes, újszerű liturgia fogadta, amely sok teológushallgató aktív közreműködésével zajlott, hanem ki-ki egy darabka színes szalagot is magával vihetett az ünnepi alkalomról, amely az istentisztelet egyik fontos üzenetére – a Szentlélek ajándékainak sokféleségére – emlékeztetett. Az ünnepi eseményen vehették át oklevelüket a frissen végzettek, illetve ez alkalommal kapták meg arany-, gyémánt- és vasediplomájukat az ötven, hatvan és hatvanöt évvel ezelőtt diplomázó egykori hallgatók.

A családtagokkal, barátokkal és ismerősökkel teli templomban dr. Fabiny Tamás docens rKor 12,4 – „A kegyelmi ajándékok között ugyan különbségek vannak, de a Lélek ugyanaz” – alapján hirdette az Úr igéjét. Most a visszatekintés, az Atya dicsőségéért való hálaadás ideje van – mondotta. Hangsúlyozta, hogy számos lelki ajándék létezik mind a jelen lévő jubilánsok, mind pedig a pályájuk elején álló hatodévesek életében. Lényeges – emelte ki –, hogy mindenki megtalálja a maga helyét és feladatát, és használja a neki adatott karizmát. Napjainkban különösen is fontos lenne, ha nemcsak ökumenikus értelemben, de evangélikus egyházunkon belül is megvalósulhatna a sokféleség egysége, azaz a megbékélés és a másik elfogadása.

Hitelesen értékelni

Az istentiszteletet ünnepi tanévzáró ülés követte. Az egybegyűlteket Tóth Károly, a hallgatói önkormányzat vezetője köszöntötte. Ezután dr. Reuss András rektorhelyettes a változó és állandó dolgok közötti különbségtétel fontosságára emlékeztette a jelenlévőket, kiemelve, hogy sok minden változott az elmúlt évek során mind a személyes életünkben, mind a teológia életében. De egy dolog változatlan maradt – domborította ki –, az ami „a bejárat felett olvasható, amelynek égíse alatt munkánkat végezzük, és élünk: Evangelikus teológia. Az első fele arra emlékeztet, hogy az Isten az Úr. A második pedig a tudásra és a tudományra.”

► Folytatás a 3. oldalon

475 éves az Ágostai hitvallás

► Remélve, hogy senkit nem botránkoztat meg az egyháztörténelmi tény, azt mondhatjuk: az Ágostai hitvallás egy sietve összeállított – latinul és németül párhuzamosan, ám nem mindig egyöntetűen fogalmazott – dokumentum. Aláírói az utolsó pillanatig haboztak, hogy benyújtsák-e ebben a formában, vagy az érdekérvényesítés más útját válasszák. A császár elé terjesztett, gondosan letisztázott példányon szerkesztője – Melanchthon Fülöp – még a benyújtás napján is utólagos javításokat, beszúrásokat és törléseket eszközölt. Tehát az 1530. június 25-én Augsburgban benyújtott és felolvasott Ágostai hitvallás először csupán tárgyalási alapként szolgált, melyről vitakozva a birodalmi gyűlés az áhított keresztény egység, az egyházpolitikai kompromisszumig kívánt eljutni. A hitvallásnak ez a funkciója azonban már a gyűlés idején kibővült: ünnepélyes nyilatkozattá lett, melyhez a birodalmi rendek közül mások is csatlakoztak aláírással. Formáló erőnek bizonyult, amely híveket, tábort, szövetséget toborzott maga köré... Csak éppen jogszabállyá nem válhatott – a többség ugyanis leszavazta.

A következő évben viszont már kölcsönös szerződés és a schmalkaldeni katonai szövetség alapokirata lesz ugyanez az irat, szövege ekkor jelenik meg „hivatalosan” nyomtatásban. Az Ágostai hitvallás „közjogi státust” az 1555-ös augsburgi vallásbékében nyert – szabad vallásgyakorlatot biztosítva a birodalomban minden „ágostai hitvallású evangélikusnak”.

Melanchthon hitvallása

Az előszó kivételével valóban a hitvallás szerzőjének tekintett Melanchthon Fülöptől származik a teljes szöveg formába öntése. Melanchthon ugyanakkor különféle eredetű nyersanyagokból dolgozott: Wittenbergből hozott kész és félkész, más-más célra íródott cikkekből (mint a schwabachi, marburgi, torgau-i cikkek), a frank lelkészek számos emlékiratából, a nürnbergi Lazarus Spengler kánonjogi dolgozatából. Ezekből a főleg német nyelvű előzményekből születik előbb egy rövidebb latin hitvallás, majd abból egy bővebb német, végül egy még tovább írt, még terjedelmesebb latin, melyen a praepceptor olyannyira az utolsó pillanatig dolgozik, hogy a végső változtatásokat már egyszerűen nincs ideje átvezetni a felolvasott és benyújtott német változatba. Bár a szöveg a hitvallás eredeti aláíróit kötelező, hivatalos okirat volna, Melanchthon mégis annyira a saját művének érzi, hogy a benyújtás után is tovább csiszolja, majd a hitvallás védőiratából, a későbbi Apológiából származó részletekkel dúsítja, végül a teológiai tanfejlődést követve át- meg átszerkeszti, így jut el

önmaga és minden kortárs számára észrevétlenül egy évtized alatt az úgynevezett „megváltoztatott” Variatáig, melyhez már a fél birodalom csatlakozik.

Lutheri hitvallás

Köztudott, hogy Luther Márton a birodalmi átok miatt nem követhette társait Augsburgba, hanem Coburgban várta a híreket, és azt is tudjuk, hogy a hitvallás elkészültét is figyelemmel kísérte. A hozzá eljuttatott fogalmazványokat jóváhagyta, de szerepe nem csak ebben merült ki. Az Augsburgban megszületett szöveg mögött ugyanis – mint említettem – szász (wittenbergi) és frank (ansbachi, nürnbergi) reformátorok előmunkálatai állnak. A hitvallás első része, azaz a dogmatikai tételek (1–21.) előzményét az 1529-es úgynevezett schwabachi és marburgi cikkekben, míg a második, azaz gyakorlati, az egyházi reformokat utólagosan igazoló tételek (22–28.: „Cikkek a megszüntetett visszaélésekről”) előzményét pedig az 1530. márciusi úgynevezett torgau-i cikkekben lelhetjük föl: mindezek megfogalmazásában viszont Luther még személyesen vehetett részt, sőt ezek az „üdvörténelmi” felépítésű (Isten teremtő, megváltó és megszentelő munkáját bemutató) cikksorozatok az ő 1528-ban kiadott saját hitvallásán alapulnak.

Világiak hitvallása

A hitvallás első aláírói és benyújtói – a körülményekből következően – kivétel nélkül világi személyek: öt tarto-

mányúr és két város küldöttei. Ezek a laikusok nem csupán postázták a császárnak, amit „házi teológusai” a kezükbe nyomtak, hanem a vallástételt a sajátjukként írták alá és olvastatták fel. Ők ragaszkodtak ahhoz is, hogy a felolvasás németül, azaz nem a teológusok latinján, hanem a politikában is használt, a minden jelenlévő által értett köznyelven történjen. De nem ez volt részükről az egyetlen szimbolikus hitvalló gesztus!

Hesseni Fülöp kísérletének egyenruháján ez a jelmondat volt olvasható: „Verbun Dei manet in aeternum” – „Isten igéje örökké megmarad.” Brandenburi György a következő felirattal veretett érmét a gyűléstől távoztával: „Eh kopf ab als von der lehr ab stehn” – „Inkább levágatom a fejemet, mint hogy elálljak a tanítástól.” János szász választófejedelem egyedül maradt állva a pápai legátus bevonulásakor, s a kézcsókot is megtagadta tőle.

Mindannyiukról elmondható, hogy mi sem állt volna jobban érdekükben, mint a császár kegyét keresni, a színfalak mögött csendben kiegyezni, különbékét kötni, kihasználva a török fenyegetés miatt kialakult kedvező alku pozíciót; ők mégis inkább a tanúságtételt választották.

Magyarok hitvallása

460 éve, 1545. szeptember 20-án zsinatra gyűltek a Felső-Tisza-vidék prédikátorai a Szatmár megyei Erdődre, és tizenkét pontból álló hitvallást fogadtak el. Az első tizenegy cikkben részletesen foglalkoztak egyes tételekkel, majd a tizenkettedikben leszögezték, hogy minden más kérdésben az Ágostai hitvallást követik.

A szöveg elárulja, hogy az Augustana akkor használatos szövege, a Variata volt a kezükben. Fennmaradt a 29 aláíró neve is, ezek közül több a wittenbergi egyetem anyakönyvében is előfordul, de ami még fontosabb: a résztvevők kivétel nélkül magyar nemzetiségűek voltak. Az Erdődi hitvallást később hitvallásának fogadta el mind a hazai evangélikus, mind a református egyház, valamint az erdélyi szászok egyházkerülete is.

■ CSEPREGI ZOLTÁN

Protestáns egyházi napok – ezúttal a cseh fővárosban

„Reménységre elhívva” – ez volt a motója a múlt hét végén Prágában tartott protestáns egyházi napoknak. A vendéglátó cseh egyházak mellett a lengyel, a szlovák, a német és az osztrák protestáns egyházak, valamint a Magyarországi Evangélikus, illetve a Református Egyház képviseltette magát népesebb delegációval a június 17–19. között rendezett találkozón.

A legutóbbi népszámlálás alkalmával Magyarországon a lakosság több mint 70 százaléka vallotta magát kereszténynek, ezzel szemben a cseheknél ez az arány tavaly 50 százalék alatti volt. Nem utolsósorban e körülmény készítette a szervezőket arra, hogy egy nagyszabású nemzetközi „egyházi fesztivállal” irányítsák honfitársaik figyelmét az evangéliumra.

A három napos rendezvénysorozat programjainak több tucat templom és középület, illetve „arany Prága” terei és utcái szolgáltak helyszínül. Az összesen mintegy ezerhétszáz külföldi vendég mellett a szervezők igyekeztek bevonnani a cseh „átlagpolgárt” is.

Lapunk következő számában nem csak arról számolunk majd be, hogy milyen benyomásokkal tértek haza a cseh fővárosból a magyar evangélikus küldöttség tagjai, s hogy miként sikerült a Széna-éjszakai prágai szolgálata, de az Evangelikus Élet kiküldött munkatársa – ifj. Káposzta Lajos – arra is ígéretet tett, hogy helyszíni tapasztalatai alapján megírja, mi mindenre kellene nekünk is odafigyelnünk, ha idehaza akarnánk hasonló eseményt szervezni.

IFJ. KÁPOSZTA LAJOS FELVÉTELE

É L Ő V Í Z

Erőtlenség

Régebben már foglalkoztunk az elidegenüléssel. Arról van szó, hogy ha két ember már régen nem találkozott, és valamiképp elidegenült egymástól, bizony nehezen indul meg köztük a beszélgetés. Sokszor szinte egymás szavát sem értik.

Isten beszéde a Biblia. Világos, hogy ennek megértése is a szavak megértésével kezdődik. Sok olyan szó van, amelyet tévesen értünk, vagy nem is értünk. Ilyen szó az erőtlenség is, amelyről most szövegek.

Erőtlenségen általában főleg a test erőtlenségét értjük. Fogy az erőm: már nehezen megyek fel a lépcsőn. Már nem úgy megy a munka, mint azelőtt, hamar elfáradok. Létezik lelki megfáradás is: kedvetlen vagyok. Túrelmetlen vagyok. Mások dolgai iránt közönyössé válok. De mindez még nem az igazi magyarázat. Az erőtlenség lényegében megköztözöttség. Az ilyen emberen bilincsek vannak, az ördög bilincsei. Mik ezek a bilincsek? Csak néhányat sorolunk fel.

Szomorúság. Több ez, mint múltó hangulat. A szomorúság mögött a szomorú gondolatok atyja, az ördög van. Emiatt válik ez is megköztözöttséggé. Az ilyen ember félnagyítja a bajokat. Mindig valami rossz és kellemetlen dolog foglalkoztatja, és a végén már semminek sem tud örülni.

Keserűség. Ennek jele az állandó panaszkodás. A keserű szívű ember másoknak sorolja bajait, így őket is megkeseríti. Talán azon kesereg, hogy „már megint hétfő van – kezdenem kell a munkát...” Vagy amikor meglát egy kellemetlen embert: „Miért kellett pont ezzel találkoznom?” Gyakran mondják azt is: „Miért éppen velem történik ez...?”

Félelem. Ez is lehet megköztözöttség. Az illető mindenütt rémeket lát; egy falevél rezdülése is megretenti. Elég csupán olvasnia egy betegségről, és már szalad is az orvoshoz képzelt panaszaiával.

Nem mondunk több példát; aki érdeklődéssel olvassa ezt az írást, folytatni tudja a felsorolást, végiggondolva a saját életét megkeserítő jelenségeket. És be kell vallania, hogy nincs ellenálló ereje, nem tud szembefordulni ezekkel az érzelésekkel, állapotokkal.

De ki és mi van emögött? Erre igazi feleletet a lélektan sem tud adni, csak a Biblia. 1Pt 5,8 arról szól, hogy a mi ellenségünk az ördög, ő kötöz meg bennünket. Nem emberek, nem is egy ember az ellenség; nem a rossz férj, nem a rossz szomszéd, nem a zsarnok főnök, hanem a hitető. Ő ingerel minket egymás ellen, főleg az egymáshoz közel állókat: férjet a feleség ellen, gyermeket a szülő ellen, munkatársakat a főnök ellen. És ez a számunkra egyenlőtlen harc az oka az erőtlenségünknek.

De van egy jó hírünk: az Emberfia azért jött, „hogy az ördög munkáit lerontsa” (1Jn 3,8). – És ha „a Fiú megszabadít titeket, valósággal szabadok lesztek” (Jn 8,36; Károli-fordítás).

■ GÁNC S ALADÁR

SEMPER REFORMANDA

„Isten azért rendelte az evangéliumhirdetésnek és szentségkiosztásnak szolgálatát, hogy erre a hitre eljussunk. Mert az igén és szentségeken mint közvetítő eszközökön keresztül kapjuk a Szentlélek ajándékát.”

► Ágostai hitvallás V. cikk (Nagy Gyula fordítása)

LAPUNK
A VILÁGHÁLÓN:
MÁGYA
WWW.EVELET.HU

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 5. VASÁRNAP – Ézs 43,10–15

A valódi istenbizonyíték

Az ókori világ tele volt istenekkel. Minden népnek volt panteonja. Számos uralkodó önmagát is istennek hirdette. Ha győzött a háborúban, azzal magyarázta, hogy erősebb volt a legyőzöttek istenénél. Amikor a babiloniak fogságba hurcolták a meghódított országok népet, templomaikból magukkal vitték az istenszobrokat, és a babiloni főisten, Marduk templomában helyezték el őket mint Marduk szolgáit. Nebukadneccar katonái zavarban lehettek, amikor a jeruzsálemi templom szentélyében semmilyen kézzelfogható „istent” nem találtak. Csak a templom szent edényeit ejthették zsákmányul, hogy aztán Babel templomában Marduk lábai elé tegyék. Ezzel Izrael Istenét is a legyőzött istenek közé sorolták.

A babiloni fogságban népét vigasztaló II. (Deutero-) Ézsaiás – a szakaszt megelőző részben – arról beszél, hogy Isten maga adta fogságba hűtlenné vált népét. Nem Marduk vett diadalt a Seregek Ura fölött. Az Úr a népével van Babilonban is, de nem mint fogoly. Ő ott is Isten, sőt egyedül ő az Isten, és ezt meg is fogja mutatni, amikor az általa kiszabott hetven esztendő elteltével népét megszabadítja. A szabadítás lesz az a tett, amellyel Isten voltát mindenki előtt nyilvánvalóvá teszi. Addig persze úgy tűnhet, hogy nincs erő égen és föl-

dön, amely Babilont fenyegethetné. A fogságot véglegesnek látó és Babilonban egyre jobban berendezkedő zsidóság is hitetlenül hallgatta a szabadulást hirdető prófétát. Pedig emlékeznük kellett volna, hogy Istenük, a Seregek Ura hasonló helyzetben már megmutatta szabadító erejét: népe kedvéért tönkretette az akkori idők vezető nagyhatalmát, Egyiptomot. Megalázta és elpusztította a fáraót, legyőzhetetlen seregével együtt. De a nép megfedkezett erről. Isten azért engedte újra fogságba hurcolni őket, hogy ismét megmutassa nekik szabadító hatalmát. Amikor megtörténik a szabadítás, akkor a fogságban sorstárs népek is megtudják: ő valódi Isten, nem olyan, mint a bálványok, amelyek nem képesek tisztelőiket megszabadítani. Marduk hívei is Babel váratlan pusztulásának napján érthetik meg: Izrael Istene, az Úr az egyetlen Isten, aki mellett Marduk csak ócska bálvány, semmi hatalma sincsen.

Deutero-Ézsaiás számára a szabadítás az egyetlen, valódi istenbizonyíték. Tanúságtétele szerint Isten neve Szabadító, azaz Megváltó. Lehetetlen, hogy erről ne Jézus neve jusson az eszünkbe. Isten Jézusban mutatta meg, hogy ő nemcsak a Seregek Ura, hanem mindenek fölött Úr! Vele összeütközve minden hatalom megszűnik. Még a halál is. Pedig a világ az ő

korában is azt tartotta, hogy a halál előtt minden hatalomnak kapitulálnia kell. Mors imperatorról, Halál császárról beszéltek, akinek a földön minden és mindenki alattvalója. Jézus már Jairus leánykájának, a naini özvegy fiának és barátjának, Lázárnak a föltámasztásakor jelét adta, hogy Halál császár uralma rá nem terjed ki. A halálnak kell meghátrálnia, és engednie Jézus parancsának. Őt magát pedig csak akkor ejtheti fogságba, ha önként kiszolgáltatja magát. Halál császár persze a legnagyobb fogásának tartotta, amikor nagypénteken erre sor került. De rá kellett jönnie, hogy ez a veszteség. Mert nem számolt azzal, hogy az ember Jézus lényegileg egy a mindenség Istenevel, aki Szabadító és Megváltó, aki alászállva a halálba, ott is Istenként nyilvánul meg, ami a halál végét jelenti. A húsvét hajnalán üresnek bizonyult sírból előtörő fény jelzi: nagypénteken a halál halálos sebet kapott. Mi annak vagyunk a tanúi, hogy a halálban bennünket az élő Isten vár, aki Szabadító és Megváltó!

„Ti vagytok a tanúim – így szól az Úr –, és szolgálom, akiket kiválasztottam, hogy megismerjétek, higgyetek bennem, és megértsétek, hogy csak én vagyok” (43,10) – a próféta beszéde a tanítványaitól búcsúzó Jézus szavára rímel: „...tanúim lesztek Jeruzsálemben, egész Júdeában és Samáriában, sőt egészen a föld végső határáig.” (ApCsel 1,8)

A VASÁRNAP IGÉJE

Kereszténynek lenni annyi, mint tanúnak lenni! A szabadító és megváltó Isten tanújának!

Deutero-Ézsaiás talán nem tűnt beszámíthatónak, amikor a „legyőzhetetlen” Babilonban a szabadító, megváltó Isten tanújaként szölt, és népét is ilyen tanúságtételre hívta. Sokak előtt talán mi is nevelésnek bizonyulunk, amikor tesztünk halandóságát nem titkolva nap mint nap „halálveszélyben” élve a halál bukásáról és az élet diadaláról tanuskodunk, mert a látszat realitásával dacolva teszünk vallást Szabadítómról és Megváltómról, aki az egyetlen örök Isten, aki maga az Élet, akihez mérve minden mulandó és ideig való – még a halál is.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Imádkozunk! Urunk, köszönjük, hogy miközben „életünkben szüntelen / Halál lesi léptünk” (ÉÉ 499,1), te az örök élet és a feltámasztás tanúvá rendelsz bennünket. Add Szentlelkedet, hogy kereszted titka naponta erőt adjon e küldetésben. Ámen.

Oratio œcumenica

Urunk, Istenünk, hallottuk igédet; kérünk, hogy ne csak a fülünkig jusson, hanem lelkünk mélyéig hasson! Köszönjük megerősítő szavadat, mellyel biztosítasz bennünket arról, hogy te vagy Urunk és Istenünk. Köszönjük, hogy feladatot is adsz, így munkatársaid lehetünk. Köszönjük a sok-sok gyülekezeti alkalmat is.

Hálát adunk az elmúlt tanévért, amikor annyi ajándékot kaptunk igédén keresztül. Megköszönjük neked a megkapott bizonyítványokat, az eredményes vizsgákat. Köszönjük a sikereket, de a kudarcot is alázattal fogadjuk, tudva, hogy nem tettünk meg mindent, amit megtehettünk volna.

Úr Jézus Krisztus, kérünk, te maradj velünk a nyáron

is. Azokkal is, akiknek zömmel a munka lesz osztályrészük. Adj nekik kitarast és erőt! Légy azokkal is, akik most pihenni indulnak. Külön szívedre helyezzük fiataljainkat, gyermekeinket. Te légy velük a nyár örömeiben is! Órzd meg őket a bajtól és a veszedelemtől, vigyázz rájuk, hogy ne kerüljenek gonosz hatalmak hálózába! Könyörgünk a nyári felnőt- és ifjúsági táborainkért, jelenléted szentelje meg közösségeinket. Szentlélek Isten, te teremts közösséget közöttünk és azok között, akikkel majd nyári programjaink során találkozunk. Te vezérelj mindnyájunkat vissza otthonainkba és lelki otthonunkba, a gyülekezetbe.

Adj kedvező időjárást, hogy a föld és a becsületes

munka meghozza termését! Te, aki Ura vagy a szélnek is, ne engedd, hogy a természet erői ellenünk forduljanak.

Szentháromság egy igaz Isten, aki ma újra tudunkra adta, hogy nem mondasz le rólunk, könyörgünk hozzád egyházáért. Ne hagyj elveszni, erősítsd, tisztogasd! Könyörgünk teremtett világodért. Tudjuk, hogy te tartod kezében, és nem engeded át semmilyen hatalomnak. Könyörgünk hazánkért, népünkért. Add, hogy mindenki számára élhető élet legyen itt e hazában! Eléd visszük imádságunkban a beteget, a szenvedőt, a haldoklót, a magánnyal küszködőt. Add mindnyájunknak a hit ajándékát! Ámen.

ISTENTISZTELET ÉS ... 7.

Istentisztelet és nyilvánosság

A Cselekedetek könyve szerint Pál apostol így jellemzi az általa szervezett istentiszteleteket: „Semmit sem hallgattam el, (...) hirdetem és tanítottam (...) nyilvánosan és házanként.” (20,20) Ez pedig tökéletes összhangban áll azokkal a szavakkal, amelyekkel Jézus foglalja össze küldetésének lényegét: „Én nyilvánosan szoltam a világhoz: én mindig a zsinagógában és a templomban tanítottam, ahol a zsidók mindannyian összejönnek, titokban nem beszéltem semmit.” (Jn 18,20) A magyar szövegben szereplő „nyilvánosság” kifejezés az eredeti görögben igen gazdag tartalmú szó: „parrészia”. Jelenti a szabad szót, a kendőzetlenséget, a nyíltságot, az színtességet. Az antik görögországban oly nagy becsben tartott „szólásszabadság” kifejezése is. Az Újszövetségben legtöbbször a „nyilvánosan”, „bátran”, „mindenki szeme láttára” jelentésben szerepel.

Péter apostol pünködsi beszéde ennek a parrésziának a jegyében zajlott, hiszen a jeruzsálemi záradokgyülekezetnek így prédikált: „Nyíltan megmondhatom nektek...” (ApCsel 2,29) Ezzel pedig ízig-veéig Jézus tanítványának bizonyult, hiszen a Mester így készítette fel követőit a nyilvánosság szolgálatára: „...amit fülbe súgva mondatok a belső szobában, azt a háztetőkről fogják hirdetni.” (Lk 12,3) A háztetőkről! Vagyis nem rejtetten, titokban, a föld alatt, hanem a legteljesebb nyilvánosság előtt. Ország-világ szeme láttára. Kétségtelenül voltak korok, amikor a kereszténység az üldöztetés miatt csak a katakombákban tarthatta

összejöveteleit, ám ezek elmúltával a keresztényeknek ismét és bátran ki kell állniuk a nyilvánosság elé.

Az istentiszteletek az egyház nyilvános alkalmak. Nem tehetjük ki a táblát: „Zártkörű rendezvény!” A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy missziói gyülekezeteknek kell lenniük, ahol hamarosan azok is otthonosan mozoghatnak, akik korábban nem vettek részt az alkalmakon. Aligha véletlen, hogy az evangélisták közül a Cselekedetek könyvét is jegyző Lukács érvényesíti leginkább ezt a missziói szempontot. Vagyis az a szerző, aki – amint a fent idézett igehelyekből is láttuk – mind Pál, mind Péter esetében a „parrésziát”, a nyilvánosságot hangsúlyozta. Amíg ugyanis Máté úgy ír, hogy „a lámpást sem azért gyújtják meg, hogy a véka alá, hanem hogy a lámpatartóra tegyék, és akkor világít mindenkinek a házban” (5,15), addig Lukács egy egészen apró, de lényeges változtatással máshova helyezi a hangsúlyt: „Aki lámpást gyújt, nem teszi rejtett helyre, sem véka alá, hanem a lámpatartóra, hogy a belépők lássák a világosságot.” (11,33) Máté szerint tehát a már „a házban” levők látják ezt a világosságot, Lukács szerint viszont „a belépők”, akik bemennek oda! Félreérthetetlen utalás ez a missziói helyzetre.

Ennek nyomán fel kell vetnünk a kérdést: jellemzi-e istentiszteleteinket ez a „parrészia”? Látnak-e „a belépők” világosságot?

Érdemes istentiszteleteinket egyszer ebből a szempontból is végiggondolni. A

lelkész önvizsgálatot kell, hogy tartson: közérthető-e, amit mond, vagy pedig olyan „vallási tolvajnyelvet” használ, amelyet azok, akik nem járnak rendszeresen templomba, egyszerűen nem értenek? Meg tud-e felelni annak a régi elvárásnak, hogy „az igét nemcsak hirdetni, hanem ragozni is tudni kell”? Mert ha a mégoly értékes gondolatok pongyola, magyartalan vagy zavaros előadásban kerülnek a gyülekezet elé, akkor a hívek aligha tudnak azonosulni velük. Ugyanígy a liturgia egyébként talán veretes szövegét lehet úgy tagolni és hangsúlyozni, hogy az üzenete érthetővé váljon. Ennek jegyében jó, ha megvalósul a gyülekezet folyamatos tanítása arról, hogy mi miért történik, mi mit jelent. Szavakat, szimbólumokat, ősi szokásokat el kell magyarázni, az értelmüket fel kell tárni.

A lelkész és a liturgus mellett azonban minden gyülekezeti tag felelősséggel tartozik azért, hogy az istentiszteletek érdekében is nyilvános, vagyis missziói alkalmak legyenek. Hogy „a belépők lássák a világosságot”!

Vegyük két egyszerű példát: A és B gyülekezet templomába is belép egy-egy olyan ember, aki korábban nemigen járt még istentiszteleten. Az A templomba érkező nem is lehet biztos abban, hogy jókor jött-e, hiszen a bejáratnál semmi sem utal arra, hogy mikor kezdődik az istentisztelet, de még arra sem, hogy milyen felekezet jön itt össze. Tétován megérkezik. Nincs tele a templom, ám helyet nehezen

LITURGIKUS SAROK

talál, mert mindenki a sor szélén ül. Amikor végre leül, nem tudja követni az éneket, mert nincsen énekeskönyve. A keneteljes vagy belterjes prédikáció nem szólítja meg. A befejező ének után egy darabig téblábol még az előtérben, ám mivel senki nem áll vele szóba, elsomfordál.

Ezzel szemben a B templomba érkező a külső hirdetőtáblán és a templom előtérben látható hirdetésekre egyaránt felfigyelhet. Amint belép, barátságosan köszöntik. A kezébe adnak egy énekeskönyvet, esetleg a liturgia vagy a hirdetés fénymásolt szövegét is, majd helyet kínálják. Az igehirdetés mintha kifejezetten neki szólna. A hirdetésben megüti a fülét az a mondat, amellyel azokat köszöntik, akik először vesznek részt istentiszteleten ebben a templomban. A záróének után barátságosan megszólítják. Tolakodás nélküli közvetlenséggel megkérdezik, hogy volna-e kedve ott maradni egy rövid beszélgetésre kávé és sütemény mellett, továbbá szeretettel hívják a következő alkalmakra is.

Ugye mondanom sem kell, melyik istentisztelet zajlik a bibliai „parrészia”, a nyilvánosság jegyében?

■ FABINY TAMÁS

Tanévzáró a teológián

◀ Folytatás az 1. oldalról

A professzor végül arra irányította a figyelmet, hogy „szívünket és értelmünket, egész valónkat megajándékozza és igényli Isten, aki hatalmasan és szeretettel cselekszik Krisztus által ebben a világban”.

A következőkben a jelenlévők dr. Szabó Lajos rektor *Együtt élni az értékelés modern formáival* című előadását hallgathatták meg. Egy tanév végén vissza lehet és kell is tekintenünk arra, hogy mi az, amit elértünk, és mi az, amire már nem futotta az erőnkől. Ehhez – hangsúlyozta a rektor – meg kellene tanulnunk helyesen, hitelesen értékelni. Az lenne a jó, ha a most útra induló lelkészek szolgálatuk során képesek lennének megszívlelni a bírálatot, tudva, hogy „az értékelés nélküli világ a közöny területe, a vélemények érdektelen fogadása a leépülés jele, az állértékelés pedig a hazugság melegágya”.

Az Evangelikus Hittudományi Egyetem 2004/2005-ös tanévben végzett hallgatóinak csoportja

A rektor beszédében többször is utalt a 30. német evangélikus egyházi napokra, valamint lapunknak a Kirchentag kapcsán megjelent írásaira. Az ezekből vett idézetekkel Szabó Lajos emlékeztetett arra, hogy jó, ha az egyház nyitni képes, ha laikus és lelkész tagjainak egyaránt van választék a felé forduló kérdéseire, és emberarcú tud maradni. „A tarkaság – fejezte be végül beszédét a rektor Margot Käsmann hannoveri püspöknek szavaival – egy élő egyház számára az egészség záloga.”

Új oltári szakmunkások

A rektori beszéd után a diplomaosztás ünnepélyes pillanataiban elsőként tizenhárom nappali képzésben végzett teológus-lelkész vehette át az oklevelet. A nappali tagozat hittanári szakán Budapesten két, a nyíregyházi kihelyezett hittanári szakon pedig négy hallgató fejezte be tanulmányait.

A magukat „oltári szakmunkásként” aposztrofáló hatodévesek nevében Benkóczy Péter búcsúzott, majd dr. Csepregi Zoltán professzor számolt be a Dr. Solyom Jenő Alapítvány 2004. évi tevékenységéről. Az alapítvány kuratóriuma által kiadott díjat az idén dr. Krähling János, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészettörténeti és Műemléki Tanszékének docense kapta meg a *Veszendő templomaim* sorozatban megjelent, *Evangelikus templomok a mai Magyarországon* című kiadványért.

A testvérintézmények nevében ifj. dr. Fekete Károly, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem rektora – akinek ezekben a napokban jár le nyolc éves rektori megbízatása – köszöntötte meg az EHE-vel közösen végzett munkát, és adott hálát azért, hogy a két intézmény között jó kapcsolat alakult ki; hangsúlyozta, hogy a két egyetem soha nem

volt egymáshoz olyan közel, mint ezekben az években. Ezután a debreceni teológia emléklapoktatóját nyújtotta át dr. Reuss Andrásnak és dr. Szabó Lajosnak.

Egy életen át szolgáltak

Az ünnepélyes hangulatú együttlélt méltó zárását jelentette a jubiléumok „diplomaosztója”. Nevükben az ötven éve, 1955-ben végzett *Keveházi László*, a hatvan évvel ezelőtt, 1950-ben végbizonysítványt szerző *Marschalkó Gyula*, illetve a tanulmányait 1945-ben – hatvanöt éve – befejező *D. dr. Nagy Gyula* szól. Különösen megható volt *Marschalkó Gyula*nak az a néhány mondata, amely nemcsak hogy egyszerű szavakkal summázta egy lelképásztor szolgálatban eltöltött életének lényegét, hanem egyúttal útmutatást is jelentett a jövő lelkészei számára: „Az igehirdetés töltötte ki az életemet. Jézusról prédikáltam, mert rá volt és van

szükségük az embereknek. Milyen a jó prédikáció? Erre a kérdésre a válaszom három szóban foglaltam össze a magam számára: Korrekt, azaz helyes és igazszerű. Korszerű, vagyis érthető a ma ember számára, és szív szülte, ami azt jelenti, hogy a lelkész azért tudja hitelesen tolmácsolni az ige üzenetét, mert az ő szíve is megérintette az isteni szót.”

■ GAZDAG ZSUZSANNA

A 2004/2005-ös tanév végzősei

Nappali tagozat, teológus-lelkész szak

Benkóczy Péter, Blázy Árpádné, Dolinszky Gábor, Gerlai Pál, Hulej Enikő, Kopf András Gyula, Kovács Krisztina, László Milán, Ments Orsolya, Ságihy Katalin, Valentinyi Erzsébet, Zsugyel Kornél

Nappali tagozat, hittanár szak (egyetemi képzés)

Farkas Charlotte, Sztróckay Edit

Nyíregyházi kihelyezett tagozat, hittanár szak (főiskolai képzés)

Belyus Beáta Ibolya, Finta Éva, Kósa János, Milyan Judit

Záróvizsga-tanúsítványt szerzett

Bodis Noémi Hajnalka

Jubilánsok

Ötven éve, 1955-ben végzett, és aranyoklevelet kapott

Asbóth László, Bödecs Barnabás, I. Cselovszky Ferenc, Dedinszky Gyula, Ittész Gábor, Keveházi László, dr. Muntaghé Bartucz Judit, Nagy Ilona

Hatvan éve, 1945-ben végzett, és gyémántoklevelet kapott

Marschalkó Gyula

Hatvanöt éve, 1940-ben végzett, és vasoklevelet kapott

Balikó Zoltán, Gömör József, id. Görög Tibor, D. dr. Nagy Gyula, Schultz Jenő

Jézus igájában

Evangelikus lelkészavatás Komló katolikus templomában

▶ „Mert az én igám gyönyörűsége, és az én teremhőmönnyű” (Mt 11,30) – ez az igevers állt a **Kopf András Gyula** lelkészé avatására szóló meghívón. Ebbe az igába hajtotta fejét múlt vasárnap, június 19-én fiatal testvérünk, aki az avatás előtti napon vehette kézbe diplomáját. Tényszerűen ennyi történt, de még sok említésre méltó esemény kívánczik a krónikás tollára...

E sorok írója keresztelt egy hatodik osztályos kislányt Komlón. Édesapja elvesztése után a kiskamasz az igében talált vigasztalást, és komoly készülést kapott a keresztény világ ünnepére. Az egykori kiskamasz ma egyházunk frissen felszentelt pásztorainak egyike. Felsőfokú tanulmányai alatt konfirmáló lelkésze, *Johann Gyula* – később az Evangelikus Hittudományi Egyetem lelkészeként – lett támasza.

Népes küldöttség élén érkezett az ordináció mentora, *Káposztas Lajos* soltvadkerti lelkész, püspökhelyettes, akinél a hatodévet végezte. Leendő principálisa, *Krähling Dániel* bonyhádi lelképásztor, tolna-baranyai esperes is köszönthette az ifj. „Timóteust”.

Egyedi hangulatot kölcsönözött az ordinációnak az a sajátos helyzet, amely-

ben a komló evangélikusok a mindennapjaikat élék. Komlón nincs evangélikus templom, a gyülekezet a református parókián, illetve a templomban tartja meg alkalmaikat. Az egyházkerület püspöke azonban úgy gondolta, hogy a viszonylag kicsi református hajlék a lelkészavatásra valóban szűk lesz, ezért a római katolikus testvéreket kérte meg, hogy engedjék át erre az ünnepre saját, jóval nagyobb templomukat. A kötelező „egyházdiplomáciai egyeztetés” után az evangélikus gyülekezet engedélyt kapott arra, hogy a szertartás a római katolikus templomban legyen.

Az istentisztelet elején *Mátyás Imre* katolikus plébános köszöntötte a meglepeteket, hangsúlyozva, hogy az egész keresztény világ ünnepé az, ha valaki – elfogadva Isten hívását – egyházi szolgálatba lép. Őt követte Komló polgármestere, aki Kopf András Gyula édesapjának a barátja volt. *Páva Zoltán* köszöntésében kiemelte, hogy büszke a felavatandó lelképásztorra, aki a város lakói közül elsőként választotta az evangélikus lelkészi pályát, és Isten áldását kérte további útjára. A polgármester egyúttal afőlőtti örömét is kifejezte, hogy az evangélikus közösségnek – *Kocsik Mónika* személyében – néhány hónap múlva helyben lakó pásztor lesz.

Igehirdetésében *Gáncs Péter* püspök arról beszélt, hogy a Jézus-követés teljes

FOTO: SZABÓ SZILÁRD

embert kíván. Fölvenni az igát azt jelenti, hogy a társakkal egy irányba kell húzni, egy lélekkel kell szolgálni. A püspök ezenkívül kiemelte: nagyon szép, ahogyan ökumenikus testvériségben lehetek együtt Komlón; ezen az alkalmon is megmutatkozott a három felekezetet példadéértékű, harmonikus viszonya.

Lélekemelő volt, amikor a jó akusztikájú templomban húsz lelkész ajkáról csendült fel az ősi confirma (megerősítés). Az istentisztelet befejezéseket közlő háromszázannal ünnepelték az úrvacsorában jelen lévő Krisztust. A köszöntések végén *Kiss László* helybeli református lelképásztor invitálta a meglepeteket közlő agapéra a református gyülekezeti házba.

■ VARSÁNYI FERENC

Ökumenikus esélyek

▶ A 20. század második felének kétségkívül az ökumenizmus volt az egyik legerőteljesebb egyházi trendje. Talán azért is, mert egyidejűleg élt „lent” és „fent”. A hívek többségének a vágya találkozott az egyházkormányzat szándékával; a két tendencia kölcsönhatásban volt, feltétlenül erősítette egymást. Felső szinten talán a vatikáni vegyes bizottság volt a legmarkánsabb kifejezője e törekvéseknek. Mivel magyar evangélikus teológus, dr. Hafenschner Károly professzor is dolgozott a testületben, egyaránt közvetlenül értesülhettünk az eredményekről és a korlátokról.

A folyamatban a két legfontosabb esemény – az első teológiai, a második társadalmi vonatkozásban – a megigazulásról szóló tanítást megfogalmazó és a kölcsönös kiátkozást visszavonó augsburgi egyezmény, illetve az *Ökumenikus Charta* aláírása volt. Ugyanakkor hideg zuhanyként hatott a római Hittani Kongregáció által kiadott, *Dominus Iesus* kezdetű irat egy része, mely ismét csak a katolikus egyházat ismerte el, a többi keresztény felekezettel legfeljebb közöségként jelölte meg.

Ismételtet meg kell jegyezni, hogy természetesen másként valósul meg az ökumenizmus egy vegyes vallású országban, mint ott, ahol egyetlen felekezet a meghatározó (például a katolikusok Lengyelországban). De a vegyes vallási helyzet is mást jelent Németországban, ahol közel azonos számban élnek katolikusok és evangélikusok, illetve nálunk, ahol a jelentős számú protestáns – főként református – mellett a katolikusok vannak többségben. Kelet-Közép-Európában a diktatúra évtizedei, a közös sors – az elnyomatás – is közelítette egymáshoz az egyházakat.

A rendszerváltozást követően azonban érezhetően változott a helyzet. Mégis, ha az ökumenizmus 21. századi esélyeit vizsgáljuk, először magunkba kell néznünk. Mi büszkék vagyunk ökumenikus elkötelezettségünkre; úgy véljük, hogy a hazai ökumenikus mozgalom fejlődése elsősorban egyrészt a nagyobb egyházakon, másrészt a kisebb egyházakon múlik. Mi nyitottak vagyunk mindkét irányban. Ebben kétségkívül van igazság, jó érveket tudunk felsorakoztatni mellette: például iskoláink tanulóinak és tanárainak felekezeti összetételét. Azonban nyitottságunk mellett ebben objektív tényezők is szerepet játszanak.

Sokkal inkább elgondolkodtat, hogy a református testvéreinkhez fűződő történelmi testvéregyházi viszonyunk – a testvéri szeretet, a jó emberi kapcsolatok ellenére – sokat jelent. Továbbá alig van olyan alkalom – az örömdeszen hagyományossá vált ökumenikus imahét mellett –, amelyen a katolikus testvérekkel lehetne megélni a spirituális együttléttet. Nem térhetünk ki a probléma elől azzal, hogy jó néhány közösség működik az egyházakban, amelyekben eleven az ökumenikus szellem. Hiszen kölcsönösen gazdagodhatunk egymás hite által. A sokszínű katolikus kegyességi gyakorlat érték lehet a számunkra; ugyanakkor frontátörést jelentene, ha a legnagyobb egyházban is megvalósulna az egyetemes papág eredeti bibliai értelmezése, ha teljes értékű lehetne a laikusok – és persze minden tekintetben a nők szolgálata.

Valójában két élményem indította el ezt a meditációt. Jogos kritikát kaptam egy olvasótól: a protestáns szabadegyetem konferenciájáról írva megjegyeztem, hogy szokás szerint áldozócsütörtök hetében volt „Egyházi vezetőktől elvárható, hogy a mennybemenetel ünneperől szóljon” – szövegezték a bírálókat. Kétségtelen, nem mentse meg, hogy egyszerűen átvettém az EPMSZ harmincöt éve szokásos szóhasználatát.

A másik kifogás már általában az egy-

házat érte azért, mert ebben az évben öszövétségi textusok alapján hangzik az igehirdetés. Kétségkívül hat rám az is, hogy az elmúlt vasárnap Jákob tusája alapján kitűnő prédikációt hallottam. Remélem, hogy a rádióban is sokan követték *Smidéliusz Gábor* Deák téri lelkész igehirdetését. A krízisben lévő emberről, a krízisintervencióról, a segítségéről szólt, eljutva a csúcspontig, Jákóbtól a mai emberig, akinek az esélye a Jézusba való kapaszkodás: „Nem bocsátalak el, amíg meg nem áldasz engem.” (1Móz 32,27) Egyébként az Öszövétség hihetetlenül gazdag a Krisztusra mutató igehelyek tekintetében is. Úgy vélem, sokan éppenséggel örülnek az öszövétségi igéknek. A kritikus vélekedés beszűkültségünket tükrözi.

Valóban annyira jól állnánk az ökumenikus nyitottság terén? Azt hiszem, először az egyházon belül lenne idősebb megvalósítani az „ökumenizmust”. A *Testvéri Szó* irat megfogalmazásakor – jól emlékszem – a lelkészek bírálták a diaconiai teológiát, igényelték a teológiai pluralizmust. Aztán egy közgyűlésen, már a kilencvenes években, ahol ez szóba került, kialakult az a vélekedés – igen szigorúan –, hogy nincs teológiai pluralizmus, csak a kereszt teológiája az elfogadható. Értem én ezt természetesen, mégis úgy gondolom, félreértés, és beszűküléshez is vezethet. Hiszen a kereszt teológiája kapcsolatban mindig a lelkészünk, akik Isten megbocsátó szeretetében, a megváltás kegyelmében hiszünk. De ettől még sokféle hangsúlyt kaphat a keresztény élet. Nem egyszerűsíthető le, nem sematizálható. Gondoljunk csak arra, hogy ugyanabban a hitben hány egyesület alakult, működik egyházunkban, sokszínű kegyességgel! Bizony olykor úgy látszik, nem is fogadják el egymást teljes nyitottsággal.

Vagy gondoljunk arra, milyen szenvedélyeket váltott ki az új liturgia bevezetése vagy legutóbb a stóla viselésének a kérdése. Szép, fontos dolog az egyházi hagyomány, az őseink szokásaihoz való ragaszkodás; nemcsak jelképes, hanem valódi tartalmat is jelent a rítus, mégis tisztáznunk kell, mennyiben kötődünk a múlthoz, és mennyiben vagyunk képesek a jövő felé fordulni, a keresztény egységet elsődlegesnek tekinteni.

Nagy élményem volt a közelmúltban, hogy részt vehettem a lelkigondozói szak első államvizsgáján. Világi intézmény, a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézete szervezte ezt a hároméves posztgraduális képzést teológiai végzettségűek számára, a Károli Gáspár Református Egyetemen és a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolával közösen. Ha van az egyházi szolgálatnak ökumenikus területe, a lelkigondozás bizonyosan az. És egyre nagyobb hangsúlyt kap – a kórházlelkészségtől a szociális munkáig, a családsegítéstől az ifjúsági, iskolai lelkészekig. Az igen felkészült hallgatók valamennyi egyházat képviselték. Megérttem: a közös szolgálat – beleértve az erre való készülést is – az ökumené legjobbját. A cselekvő kereszténység ökumenikus, akárcsak az irgalmas samaritánus volt egykor.

■ FRENKL RÓBERT

Százötven éves a KIE

Százötvenedik születésnapját ünnepli június 24. és 26. között a németországi Kasselben a Christlicher Verein Junger Menschen (CVJM). A szövetség hazánkban Magyarországi Keresztény Ifjúsági Egyesület (KIE) néven működik. A születésnapjára ünnepségre a világ minden tájáról in-

dultak hátizsákos zarándokok. A CVJM elnöke a dél-afrikai *Caesar Molebatsi*. A világszövetséghez – a CVJM saját adatai szerint – a világ százhuszonnyolc országában negyvenötmillió különböző felekezetű keresztény tartozik.

▶ Forrás: *Glaube und Heimat*

Egyházvezetők levele az elmaradt normatíva miatt

Ismét elmaradt az egyházi kezelési szociális intézmények kiegészítő normatívájának és több helyen az alpnormatívájának az átutalása, ezért a történelmi egyházak vezetői múlt csütörtökön levelet intéztek Göncz Kinga ifjúsági, családjogi, szociális és esélyegyenlőségi miniszterhez. A közös levélben Veres András püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára, Bölskei Gusztáv, a Magyarországi Református Egyház zsinatának elnöke és D. Székely Imre, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke felhívja a források folyósításáért felelős tárca vezetőjének figyelmét az elmaradt pénzek miatt kialakult helyzet súlyosságára.

„A legrászorultabbakról gondoskodó szociális intézményeinkön kívül működésüket ellehetetlenítő anyagi helyzetbe kerültek” – olvasható a levélben. Az egyházvezetők hozzátesszék, hogy gyakorlatilag lehetetlenné válik a munkatársak bérének, valamint az adóknak és a járulékoknak a megfizetése a megszabott határidőkön belül. A levél írói emlékeztetnek arra, hogy ebben a félévben már másodszor nem utalta át a tárca a törvény által garantált egyházi kiegészítő normatívát, sőt ebben a hónapban néhány megyében az alpnormatívát sem kapták meg a szociális intézmények.

► MTI

Evangelikus nő Németország élén?

Angela Merkel lett a német kereszténydemokraták kancellárjelöltje

„Győzött a Bayern a kupában. Kancellárjelöltként már győzött Angela Merkel is. Boldog vagyok” – nyilatkozta Volker Rühe volt német védelmi miniszter 2005. május 22-én, a Német Kereszténydemokrata Unió (CDU) és a Német Keresztény-szociális Unió (CSU) közös elnökségi ülésén.

Mint ismeretes, a németországi tartományi választásokon a kormányon lévő szociáldemokrata-Zöld koalíció országos sorozatos vereségeket szenvedett, ezért Gerhard Schröder kancellár öszre előrehozott parlamenti választásokat helyezett kilátásba. Ez kissé váratlanul érte az ellenzéki keresztény pártokat, mert még a kormányprogramjuk sem állt teljesen készen, sőt még arról sem hoztak döntést, ki legyen majd jelöltjük a kancellári posztra.

A 2002-es németországi parlamenti választásokon a CDU-CSU szövetség országos szinten mindössze hatezer voksal kapott kevesebbet a győztes Szociáldemokrata Pártnál (SDP). Ennek ellenére idén május 22-én Berlinben a keresztény pártok úgy döntöttek, hogy változtatnak: nem 2002-es kancellárjelöltjüket, Edmund Stoibert indítják újra. A német Deutschlandfunk rádióadó információja szerint maga Stoiber, a CSU elnöke jelentette be, hogy a szövetséges pártok jelöltje Angela Merkel lesz.

Merkel jelöltsége több szempontból is kuriózum. Elsősorban ő az első női kancellárjelölt Németországban. Másrésztől pedig pártjában, a CDU-ban

döntő többségben vannak a férfiak és a római katolikusok – Merkel asszony pedig protestáns, méghozzá evangélikus!

Édesapja evangélikus lelkész volt, így talán nem meglepő, hogy a fizikus végzettségű Merkel a kereszténydemokraták soraiban kezdett politizálni. Már 1990-től az újraegyesült Németország parlamenti képviselője volt a CDU színeiben. A német belpolitikában akkor vált fajsúlyos közszereplővé, amikor a konzervatív oldal korábbi vezetője, Helmut Kohl visszavonult a közéletől, a fiatalok előtörését szorgalmazva. A „Kohl leánykajaként” is emlegetett Merkel több minisztérium (köztiük a környezetvédelmi és az ifjúsági tárca) vezetője után lett a CDU főtitkára, később pedig a párt elnöke.

Merkel már a 2002-es választásokon szeretett volna kancellárjelölt lenni, de akkor még kénytelen volt átengedni a helyet Stoibernek. „Gondolkodásom és tetteim középpontjában az áll, hogy olyan úton kell elindulnunk, amely révén Németország polgárai munkát találhatnak maguknak” – nyilatkozta az újdonsült kancellárjelölt.

Egy biztos: a németországi közvélemény-kutatások szerint a CDU-CSU csaknem 15 százalékkal vezet a kormányon lévő SPD előtt, és – nem kis meglepetésre – immár Angela Merkel is nagyobb népszerűséget tudhat a magáénak, mint a jelenlegi – egyébként szintén evangélikus – kancellár, Gerhard Schröder.

■ CHLADEK TIBOR

„Ti kinek mondotok engem?”

A református–evangelikus lelkészkonferencia margójára

► „Olyan, mint az egyház – magyarázta nekem sok-sok évvel ezelőtt a sájkazai pincesoron az egyik idős presbiter a borról –; olyan régi, mint a katolikus, olyan erős, mint a református, és se hideg, se meleg, mint az evangélikus.” Ilyenek lennének? A református–evangelikus teológiai konferencián, amelyet június 7–9. között a két egyház rendezett Balatonszárszón, a Soli Deo Gloria református konferencia-központban, a kérdés komolyabban vetődött fel, mint egykor a pincesoron. Mit mondunk magunkról mi, protestánsok, mit mondanak rólunk az emberek, és mi kinek mondjuk Krisztust? Mit gondolunk és mondunk egymásról?

„Évszázadok óta egymás mellett élünk: reformátusok, evangélikusok. A nagygeresdi egyezség kötelezte a református lelkészt, hogy hivatalában mindig tartson ostyát, mert a haldokló evangélikusnak köteles a lutheránus rítus szerint szolgálni az úrvacsorával, ha az evangélikus lelkész távol lakik. 1830-at írtunk ekkor” – idézte fel a múltat előadásában dr. Márkus Mihály. A református püspököt hallgatva arra gondolhatunk, hogy milyen jó lenne, ha a jelenben vagy a közeli jövőben valóság lehetne ez az egyezség, amely korrekta, a másik hitét tisztelő lelkületet áraszt. Ugyanakkor az ember szégyellni kezdi magát, mert rendeztek már finn–magyar, svéd–magyar lelkészkonferenciát, de nem emlékszem arra, hogy tartottunk volna közös konferenciát közvetlen „szomszédainkkal”, református lelkésztestvéreinkkel... Pedig faluhelyen úgy tartják az emberek, hogy a legközelebbi rokon – a szomszéd.

„Szomszédok konferenciája” volt tehát Balatonszárszón. A „kreatív bemutatkozón” ki is derült, hogy nem minden református lelkész ismer minden református lelkészt – még látásból sem! A nyitóalkalom moderálására felkért laikus (T. Pintér Károly főszerkesztő) ugyanis azt kérdezte a jelenlévőktől: vajon az éppen bemutatkozó lelkész mely felekezethez tartozik? Az egyszerű játék meglepetően villantott fel: egymást sem ismerjük! Tudom, hogy nem érünk rá, sőt illik is elfoglaltnak látszani...

Egy budapesti református lelkész panaszkodott: „A fővárosba kerülve úgy gondoltam, hogy meglátogatom református kollégáimat. Egymás után jöttek az udvari elutasítások: hétfőn nem jó, kedden szolgálat van, szerdán temetés; a hét második felében már készülünk a vasárnapi szolgálatra... Félő, hogy nem ismerjük egymást, és nem érdekel minket a másik ember – akkor sem, ha szolgatársunk. (E sorok írójának is vannak hasonló tapasztalatai...) Pedig soha nem állt ennyi eszköz – mobil- és vezeték nélküli telefon, e-mail, fax stb. – a rendelkezésünkre ahhoz, hogy kapcsolatokat teremtsünk, ápoljunk.”

Mai protestáns identitásunk teológiai alapvetéséről szolt dr. Szűcs Ferenc professzor, a Károli Gáspár Református

Egyetem rektora és Orosz Gábor Viktor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tudományos munkatársa. „Ismerjük magunkat?” – szegeztek a kérdést a mintegy hetven résztvevőnek.

Meg vagyunk sértődve, ha nem jó az imázsumk, ha rossz a sajtónk. Mit teszünk, teszünk-e egyáltalán valamit annak érdekében, hogy másként lássanak

A házigazdák nevében Tarr Zoltán zsinati tanácsos köszönti a résztvevőket

bennünket az emberek? Krámer György evangélikus lelkész kivettett képei önmagunkért beszéltek: ütött-kopott kukák, rajtuk a hatalmas felirat: „Tempлом”, roskadozó drótkerítés, mely alig-alig bírja megtartani a feliratot: „Evangélikus Lelkészi Hivatal”... Bizony slamposak vagyunk, de ezt nem magyarázni kell, hanem sürgősen változtatni rajta! Ha magunkat nem becsüljük, mások sem fognak megbecsülni minket.

Jelenlétünk hitelességéről és hitelenségéről más-más megközelítésben szolt Gaál Sándor, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Missziói és Felekezettudományi Tanszékének adjunktusa és Szentesi Zöldi László újságíró, a Magyar Nemzet munkatársa.

Sorsunk közös a „szomszédéval”. A lelkészi pálya „magányos” pálya – hangzott el a szellemes, lendületes párbeszédben, melyet dr. Szabóné Mátrai Marianna, az EHE gyakorlati intézetének vezetője és dr. Bodó Sára, a DRHE Gyakorlati Teológiai Tanszékének do-

cense folytatott. Ez nem is baj, hiszen szükséges a magány. A baj az, ha erre nem hívjuk fel a teológusok figyelmét. A felmérés, amelyet Bodó Sára végzett, vagy a szigorlati dolgozat, amelyet Mátrai Marianna idézett (egy szociológus-hallgató munkája) szintén önmagáért beszélt. A jelenlévők becsületére legyen mondvá: nem kezdték „magyarázni” az elhangzottakat, hanem „meghallgatták”, és – reményem szerint – nem „elhallgatták” azt, ami nekünk szolt.

Közös az „eledelünk”. Reggelente azok a bibliaköri beszélgetések, amelyek 8-10 fős csoportokban folytak, számomra a konferencia megrögzött pillanatait jelentették. Valóban együtt olvastuk a Szentírást. Itt éreztem meg azt a nagyon mély, közös alapot, amelyet a protestantizmus jelent. A Biblia a mérték – püspök és lelkész egyaránt e mérték alatt áll.

Az ige megértése és továbbadása közös feladatunk és felelősségünk. Jézus szava egyszerre kérdez és elkötelez. Ezt élhettük át a közös záró úrvacsorai alkalmon, amelyen Réz-Nagy Zoltán evangélikus lelkész és ifj. dr. Fekete Károly, a debreceni református teológia rektora szolgált: talán nemcsak szomszédok, hanem testvérek is vagyunk.

Úgy hiszem, a református vendéglátók szeretetét élvező valamennyi résztvevő nevében leírhatom: jó lenne, ha folytatódna a két felekezet együttgondolkodása. Érdemes erre időt, energiát fordítani, hogy észrevegyék a „nagyok a kisebb testvér”, és a „kistestvér” ne irigykedve, hanem örömmel tudjon felnézni a „többségre” – amint erre Ittész János evangélikus püspök biztatott előadásában.

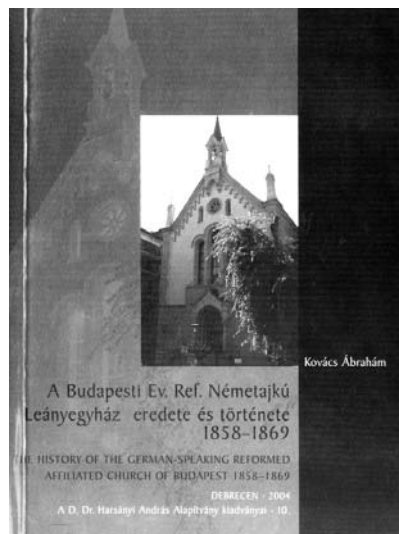
„Az igaz ember pedig hitből él” (Róm 1,17; Károli-fordítás) – ez a hit ébresszen több bizalmat bennünk egymás iránt, hogy „szomszédokként” rádöbbenjünk: hiszen testvérek vagyunk!

■ KERTÉSZ GÉZA

Budapest német ajkú protestáns gyülekezetének története magyarul – és angolul

► „Könyvecském, kinek adjalak, no mondd csak! / Mert nem ártana pártfogót keresned, / Hogy sötét kamrába lökve névvel / Lapjaid kaviárt ne földjenek be, / Vagy ne öltösn a bors, tömjén magára” – sóhajtott fel egykor Marcus Valerius Martialis ókori költő mecénást keresve. Napjaink fiatal történészei a D. Dr. Harsányi András Alapítványnak köszönhetően reménykedhetnek abban, hogy tudományos munkásságuk eredménye nem marad rejtve az érdeklődő olvasók előtt. A szervezet legutóbb Kovács Ábrahám történész-teológus könyvét jelentette meg. A Budapesti Ev. Ref. Németajkú Leányegyház eredete és története 1858–1869 című kötetet június 14-én mutatták be az egyházközség Hold utcai templomában.

a közösség református lelkésze, Balog Zoltán köszöntötte házigazdaként a szerzőt és a népes hallgatóságot, illetve üdvözölte a kötetet méltató evangélikus egyháztörténészt, id. dr. Fabiny Tibort, a könyvet megjelentető alapítványt képviselő dr. Baráth Béla Levente egyetemi docent, valamint az alkalmon moderátorként közreműködő dr. Zsengellér Józsefet, a Református Közéleti és Kulturális Központ igazgatóját is.

A magyar főváros szívében működő német ajkú gyülekezetben élünk a kulturális élet. A múlt heti könyvbemutató – amelyet az egyházközség és a Református Közéleti és Kulturális Központ szervezett –

„A téma »adta magát« – mondotta az egybegyűltek előtt Kovács Ábrahám –, hiszen szorosan kapcsolódik készülő doktori dolgozatomhoz.” A Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet (PMTI) tudományos munkatársaként és a Pápai Református Teológiai Akadémia oktatójaként tevékenykedő szerző most megjelent igényes, kétnyelvű (magyar–angol) munkáján keresztül az olvasó betekintést nyerhet nemcsak a modern magyar református, hanem a tágabb értelemben vett protestáns egyháztörténetbe is. Bepillanthat egy olyan közösség életébe, amelynek mindennapjaira – főként belmissziós munkájára – nagy hatással volt a 19. századi Skót Misszió magyarországi tevékenysége.

■ GAZSU

(Kovács Ábrahám: A Budapesti Ev. Ref. Németajkú Leányegyház eredete és története 1858–1869. Beszerezhető a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen és a Németajkú Ev.-Ref. Egyházközségben. A kiadvány ingyenes, a német ajkú gyülekezetben folyó munkát támogató adományokat szeretettel fogadják.)

A szerző dedikál – magyarul vagy angolul?

A sámsonházi gyülekezet felügyelője...

► ...nem más lett egy 1871. február 17-én tartott egyházközségi közgyűlés javaslatára, mint hazánk kiemelkedő politikusa, az evangélikus Kossuth Lajos! A Nógrád megyei gyülekezet felkérését Kossuth április 6-i keltezésű, torinói válaszlevelében „megtiszteltetésnek” vette, és „teljes készséggel” elfogadta, „hitrokonai testvériséggel” ajánlva magát az egyházgyűlésnek. Számítalan más érdekesség mellett például ezt is megtudhatjuk az egyházakkal sokszor és sokféleképpen kapcsolatba kerülő Kossuth életéről az *Evangelikus Gyűjteményi Kiadványok* című könyvsorozat első kötetéből.

„A nagy személyiségekre való emlékezés mindig megmozgatja egy közösség gondolkodását” – hangzott el a Kossuth és az egyházak című tanulmánykötet bemutatóján, amelyet június 16-án a Deák Téri

igazgatója köszöntötte. A könyv kiadásának előzményeit összefoglalva elmondta, hogy a kötet a nagy formátumú politikusi születése 200. évfordulójának alkalmából 2002 októberében megren-

könyvpiac is nyitott az ilyen témájú munkák kiadására, valamint hogy a kutatások során új eredmények is születtek, a történész, a kutató és a „nem szakmabeli” olvasót egyaránt bizakodással töltheti el. Dobszay Tamás méltatta a tanulmányokat jegyző szerzőgárdát, melyben a nemzetközi hírű és tekintélyű professzorok mellett a fiatalok és a közép-nemzedék képviselői is jelen vannak. Olvashatjuk – például – id. dr. Fabiny Tibor, dr. Szabad György, Fazekas Csaba, Berényi Zsuzsanna Ágnes vagy Závodszky Géza egy-egy tanulmányát. A történész hangot adott afölötti örömeinek, hogy nem lanyhul a Kossuth Lajos életműve iránti érdeklődés.

Dobszay Tamás szolt arról is, hogy a kötet révén „villanásnyi képet” kapunk Kossuth személyiségéről, így például „komoly” humoráról, férfiúi szemérmességéről, iróniájáról, kedvességéről, érzelmes – de nem érzélgős! – lényéről. Jó, hogy két síkon is megismerhetjük őt rögtön a nyitótanulmányból, amely Fabiny Tibor egyháztörténész-professzor munkája: éppúgy bemutatja a politikusnak az egyházzal való kapcsolatát, mint a magánember Kossuth vallásosságát.

Mivel a könyvtár egy új sorozatot indított útjára, érdeklődéssel hallgattuk a sorozat szerkesztőjét, dr. H. Hubert Gabriellát. Az EOK tudományos munkatársa elmondta: a sorozat célja az, hogy a széles olvasóközönséggel megismertesse az evangélikus-protestáns múlt összegyűjtött kincseit, értékeit.

Dr. Kertész Botond, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos munkatársa, egyszersmind a kötet szerkesztője felelevenítette a 2002. évi Kossuth-konferencia pillanatait, valamint szolt a könyv keletkezéséről is. Végül egy diák előadásában a jelenlévők meghallgathatták Kossuth Lajosnak a kápolnai csatamezőn elmondott imáját (az ezt a jelenetet ábrázoló litográfia díszíti a könyv borítóját), s a házigazdák jóvoltából még egy pohár tokaji aszúval is koccinhattak.

■ K. D.

MÚZEUMAJÁNLÓ

Bibliaház Frankfurtban

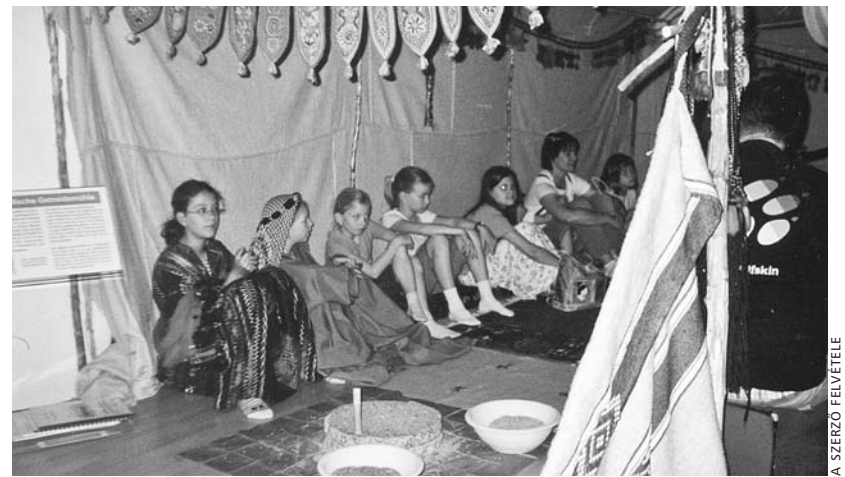
► Sok felnőttnek okoz fejtörést a kérdés: hogyan lehetne érdekessé tenni a gyerekek számára a múzeumi látogatásokat? A frankfurti Bibliaház (Bibellhaus) megálmoldóinak – úgy tűnik – sikerült megtalálniuk erre a választ.

A Majna folyó közelében fekvő épület már két éve fogadja a látogatókat. A kiállítás különlegessége, hogy az érdeklődők – ifjak és idősebbek egyaránt – nem csupán megismerhetik, hanem kézbe is vehetik, ki is próbálhatják a tárgyakat.

A túra az ósyták sátránál kezdődik az egykori templomépületben, ahol a „túra-vezető” a nomád életmódról mesél a jellemző öltöztetett gyerekeknek. A sátor közepén található kézimunka segítségével

Am nemcsak bibliai történetekkel ismerkedhetnek meg az idelátogatók, hanem például az orgona felépítésével és működésével is. Az alkalmi istentiszteleti zenekar különböző hangszerek segítségével az együtt zenélés örömeit is átélheti. Aki pedig inkább a Biblia szavaival szeretne foglalkozni, annak a Gutenberg korát idéző nyomdagépet ajánlom a figyelmébe. Itt a látogatókból lett nyomdászok maguk teszik a nyomdafestéket a Hegyi beszéd gót betűs szedésére, majd – préselés és szárítás után – vehetik is magukkal Jézus ma is érvényes üzenetét. A hatalmas, doboz alakú Bibliában újabb meglepetések várják a belépőt.

A túra végén a jelenkor egyik legkedveltebb technikai eszköze, a számítógép köti le a játszani vágyók figyelmét. A géphez ilve sokféle játék és program közül választhatnak a gyerekek. Így pél-

A SZERZŐ FELVÉTELE

vel még azt is kipróbálhatják, milyen nehéz munka árán tudtak az akkori asszonyok lisztet őrölni a kenyérsütéshez. A tállakban kirakott gyümölcsök és magok bibliai tájak növényeit mutatják be.

A teremből a Noéval kötött szövetség jele, a megfestett szivárvány sem hiányozhat. Egy másik sarokban egy Jézus korabeli bárka hű mása fogadja az érdeklődőket. Ennek apropóján az újdonsült bárkások Jézus csodatételei mellett akár az özönvíz történetét is felidézhetik. A bárkából kihajolva mágnessel ellátott fahalacsákat horgászhatnak, illetve egy vágógép segítségével maguk is készíthetnek papírhalakot.

dául kitölthetnek egy Noé életével kapcsolatos bibliai totót, Jézus csodatételeivel összefüggő kvízkérdésekre válaszolhatnak, de kirakójátékot is összerakhatnak Kain és Ábel története alapján, vagy rajzfilmeket nézhetnek meg a Mózes által vezetett nép egyiptomi szabadulásáról.

A sátoztól a számítógépig, a nomád élettől a legújabb kor technikai vívmányáig sok idő telt el. De egyvalami nem változott: a Biblia szava. És ezt a frankfurti Bibliaház élményszerűen be is bizonyítja. Jó lenne ezzel a lehetőséggel Magyarországon is élni!

■ BODA ZSUSZSA

Az Úr katonái

Lázár Csaba színművész – csodáról, hitről, szolgálatról

► Magyar színpadokon még ma is csak ritkán jelennek meg az istenhittel kapcsolatos kérdések, vívódások. Pedig a „tamáskodás” sok hívt érint. Ezért is örömteli, hogy ismét színre került egy őszinte, szókimondó alkotás: Emmet Lavery *Az Úr katonái* című műve. A darab egyik főszereplője, Lázár Csaba színésztársával együtt e lap kézhezvételekor már vélhetően túl lesz a szegedi Anna fürdő színpadán tartott június 23-i premieren.

– Tíz évvel ezelőtt már láthattuk ezt a színdarabot a Várszínházban; Őrnek ez volt a vizsgaelőadása. Olyan sikerük volt, hogy három évadon át több mint hatvanzor mutatták be. Most – négy estén keresztül – az eredeti szereposztásban állítják színpadra a darabot. A mű üzenete ma is aktuális. Ez elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy az akkori rendezővel, Széles Imrével ismét bemutassák?

– Ez is fontos szempontnak számított, de az is, hogy kollégáink, Ignác Mihály – aki időközben pályát módosított, jogász lett – finanszírozta az előadás-sorozatot. Egykori osztályfőnökünk pedig örömmel vállalta ismét a rendezést – mondta Lázár Csaba.

– Jezsuita szerzetesek rendházbéli életével foglalkozik a mű. Ez akár belterjes, sokak számára érdektelen is lehet, nemde?

– A színdarabban szereplők a legkülönbözőbb gondolkodású emberek. Belső vívódásaik is felszínre kerülnek, és kiderül, hogy az egyik a szerelméről, a másik – tehetséges művészként – a zenéről mondott le azért, hogy a rendnek, pontosabban Istennek szánja az életét.

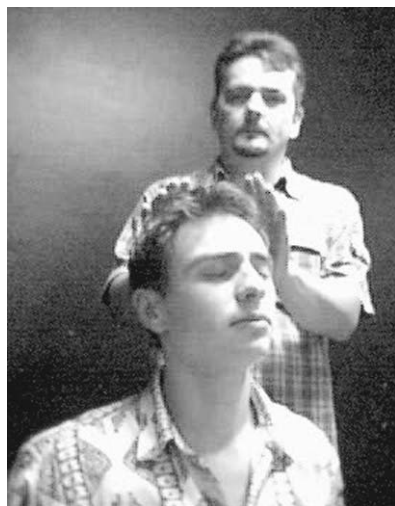
Mindeközben valamennyiükben megvan a kételkedés, az irigység, a féltékenység, egyszóval az emberi gyalogság.

– Szerepe szerint Ön is kételkedő, utat kereső ember?

– Igen, a nyolc közül egy olyan szerzetes játszom, akinek erős kételyei vannak a hittől, a csodával kapcsolatban. Aki sok lelki gyötörődés árán végül is eljut addig a felismerésig, hogy márpedig csoda és Isten is van.

Számomra sokat jelentett ez a szerep személyes hitem kiteljesedésében. Úgy gondolom, hogy hittől, felekezeti kötődéstől függetlenül minden nézőt megérinthet ez az üzenet. Külön öröm, hogy ismét együtt a „csapat”. Többek között ismét velünk játszik a jelenleg debreceni színháztag, Juhász Árpád, valamint Tóth Roland, aki egy televíziós sorozatban is szerepel.

– A Nemzeti Színházban, majd a Soproni

Lázár Csaba és Rák Zoltán (a „rejtett kamerás” felvétel a darab főpróbáján készült)

Petőfi Színházban öt-öt évet töltött el, közben gyakran szerepelt a Magyar Rádió hangjátékáiban. Egy éve ismét rádiózik, a Magyar Katolikus Rádió (MKR) vezető bemondója. Egy hit-hű református, aki presbiterként szolgál a gyülekezetében, hogyan került katolikus intézménybe?

– Úgy, hogy Spányi Antal püspök és a rádió szakmai vezérigazgatója, Juhász Judit felkért erre a feladatra. Azt a talentumot, amely nekem adatott, én is Istennek akarom visszaadni. Így teljesen másodlagos, hogy a mi Atyánk dicsőségét milyen felekezeti, egyházi keretek között szolgálom. Egyébként több protestáns műsorvezető is dolgozik az MKR-ben, még hozzá nagy egyetértésben. Nincs is ebben semmi meglepő, hiszen ugyanazt a Jézus Krisztust követjük.

Hiszem, hogy a rádióban és a színpadon végzett tevékenységünk minél több emberben azt munkálja, amit *Az Úr katonái* című színdarab zárómondata is megfogalmaz: „A csoda a legnagyobb hit, akiben hit van. Hogyan is kételkedhetem tebened, én Uram, én Istenem?”

■ NAGY IMRE

Élő népművészet

► A budapesti Iparművészeti Múzeum ad otthont a május végén megnyílt és július 27-ig megtekinthető XIV. népművészeti kiállításnak. A látogatók az utóbbi négy esztendő legkiválóbb népművészeti alkotásaiban gyönyörködhetnek.

Tízezer darab gyűlt össze az országból és határainkon túlról, de ezeket helyi szinten már válogatták és zsűrizték. Budapestre már csak 3000 tárgy került, amelyeket egy soktagú zsűri tovább minősített. Így a kiállított alkotások egyúttal a Gránátalma Díjat vagy az arany, ezüst, illetve bronz oklevelet is megkapták.

A kiállításon végighaladva szötteket, varrottasokat, búturokat, edényeket, játékokat, ékszereket, viseleteket, egyszóval az egykori paraszti művészet minden ágát megtaláljuk. Mindez élő népművészetünk bizonyítéka, de mégsem csupán az egykori formák és minták leutánozása. Minden alkotásban ott van az alkotó egyénisége is. Van, aki teljes mértékben ragaszkodik a hagyományokhoz, van, aki tágtítja a kereteket, és a hagyományos motívumokból, formákból teljesen újat hoz létre. Például a nemeze játékok alapanyagaként lehettünk, de ott volt a töklámpás, csak gertya helyett nemezfígura ült benne.

Mivel a Budapestre került tárgyak száma is magasabb volt, mint amennyit a kiállítási tér elbírt, a számukat tovább kellett csökkenteni, ám még mindig kétezer-nél több alkotásról van szó.

Erdélyi Tibor Gránátalma díjas szobra

Ha a népművészeti alkotásokat mint a paraszti kultúra részét határozzuk meg, akkor joggal csodálkozhatunk, hogy miként kerültek úri hímzéssel ellátott oltárterítők, faragott oltár, de még egy református lelkészi palást is a kiállított tárgyak közé. Az úri hímzés, amely a reneszánsz korából maradt fenn, jórészt még ma is falusi parókiákon fedezhető fel. Elsősorban a protestáns egyházakra jellemző, és az erdélyi fejedelmek korában terjedt el. Az udvartartásokban a cselédek is megtanulták az úri hímzést, s továbbadták a paraszti közösségeknek. Bár szerényebb színvonalú – hiszen a parasztságony nem használható arany- és ezüstszálat, ez csak az úriasszonyok privilégiuma volt –, de létrejött a legrangosabb, úgynevezett kazettás szerkezetű hímzőkultúra. Ez pedig Udvarhelytől Mosonmagyaróvárig mindenütt megtalálható volt.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

Kilencvenéves Soltvadkert polihisztora

Soltvadkert talán legismertebb polgára, a helyi evangélikus közösség meghatározó alakja, Szakács László tanár úr – aki nem mellesleg évtizedek óta az Evangélikus Élet előfizetője – a jövő héten ünnepli a 90. születésnapját. Mint a róla megrajzolt portréból kiderül, a tanár úr az oktató-nevelő munka mellett – ugyancsak jó néhány évtizede – igen eredményes ismeretterjesztő tevékenységet is végez a csillagászat és más természettudományok területén.

Szakács László 1915. június 28-án született Pápán. Az elemi és a polgári iskola elvégzése után szülővárosában járt tanítóképzőbe, ahol 1935-ben jeles eredménnyel végzett. Ezt követően az ottani gyakorlóiskolában dolgozott két éven át – díjazás nélkül – tanítónak. 1938-ban került Soltvadkertre, ahol a helyi gyülekezet az evangélikus elemi iskola segéd-tanítójává választotta.

A második világháború alatt honvédeként szolgált. 1948-ban Budapesten részt vett az egyházi intézmények államosítása elleni felvonuláson. Ordass Lajos püspökkel személyesen is találkozhatott: a kommunista hatalomátvitel előestéjén a püspök visszaadta a tanár úr lutheránus szellemiségű ábécékönyvének kéziratát, érezve, hogy a püspöki hivatalban nincs biztonságban, illetve hogy kiadása esetleg a szerző üldöztetését vonná maga után.

Szerencsés módon Szakács az iskolában az államosítás után is tovább dolgozhatott, illetve népművelési gondnokként is működött – belterületen és három tanyaközpontban tartott előadásokat –, valamint Budapesten egy szaktanítói tanfolyamot is elvégzett. Negyvenhét éven át tanított. Sokoldalúságára jellemző, hogy gyülekezetében kántori és énekarvezetői feladatokat is ellátott. Nős, két fia van: egyikőjük biokémikus, Soltvadkerten él, másikuk Budapesten dolgozik tanárként.

A csillagászattal egy távcső révén került kapcsolatba, amelyet sikeres különböző vizsgája után elismerésként kapott polgári iskolai tanítójától. A tanítóképzőben pedig – egyik, a természettudományok iránt elkötelezett tanára hatására – már a csillagászati szakirodalmat is rendszeresen forgatta. A Magyar Csillagászati Egyesület 1099-es sorszáma tagsági igazolványát 1947-ben kapta meg. Mérőföldkőnek számító tette az volt, hogy hozzájárult az egyesület soltvadkerti helyi csoportjának a megszerzéséhez. A tanár úr személyesen is találkozott a 20. századi magyar csillagászat legnagyobb alakjával, Kulín Györggyel, amikor az iskola fennállása századik évfordulójának az alkalmából szervezett és általa vezetett háromnapos kirándulás részeként – csaknem kétszáz főnyi gyereksereggel – meglátogatta a Sánc utcai Uránia Csillagvizsgálót.

Szakács népművelési gondnokként gyakran tartott csillagászati előadásokat Soltvadkerten. Jól haladt a csoport szervezése, a politika azonban közbeszólt, és a többi helyi csoportot érő zaklatások itt sem maradtak el. A szervezőt egy közterületen elhelyezett plakátum próbálták neveltségessé tenni és kigúnyolni, utalva „egy csillagnézőre” és magára az egyesületre is.

A tanár úr később is szervezett iskolai szakköröket, amelyeken nagy szerepet kapott az égitestek bemutatása. Távcsövei mellett fontos demonstrációs eszköz volt a Naprendszer bemutató, közel negyven fogaskerék hajtotta mechanikus planetárium. Utóbb az újjáalakult Magyar Csillagászati Egyesületben is folytatta ismeretterjesztő munkáját, 1996-ban pedig csatlakozott az egyesülethez. 1999-ben előadásával főszerepet vállalt a teljes napfogyatkozásnak a Vadkerti-tónál megtartott bemutatásában. Előadásaival, tanácsaival folyamatosan támogatta-támogatja a térségben ma is működő csillagászatbarátok munkáját, gyakran publikál a témakörben, illetve ad interjúkat a kiskunsági térség lapjainak.

FEL: SZAKÁCS LÁSZLÓ FELVÉTELE

Szakács László más természettudományok terén is értékes munkát végzett. Évtizedeken keresztül működött az Országos Meteorológiai Szolgálat megfigyelőjeként. Az 1901-ben megkezdett rendszeres csapadékméréseket 1938-ban vette át Soltvadkerten – Kruttschnitt Antal evangélikus esperest, majd Sikter András evangélikus lelkészt követően –, 1940-tól már hőmérsékletet is mért, feljegyezte a barométerállást és a felhőzetet, a szélirányt és -erősséget. 1946-ban a katolikus egyház által működtetett kalocsai Haynald Observatóriummal is kapcsolatba került, ahol az asztronómia mellett meteorológiával is foglalkoztak: a második világháborús front miatt hiányzó adatokat innen pótolta. Számos esetben tartott meteorológiai témájú előadásokat. A megfigyeléseket a 2000. esztendő végéig, az automata megfigyelőállomás beüzemeléséig végezte.

Az általa alapított, gazdag fajtaválasztékban pompázó általános iskolai gyakorló- és botanikus kertet manapság is a település nevezetességei között említik – bár már csak kis része működik. A kert először a Székely-villa kertjében, majd a tanásháza udvarában kapott helyet. A diákok itt a gyakorlatban ismerkedtek meg a növényekkel és gondozásukkal; a felső tagozatosoknak saját parcellájuk is volt, illetve a megtermelt gyümölcs- és zöldségféléket maguk értékesíthették a helyi piacon. A Kossuth Lajos Általános Iskolánál 1969-ben egy akváriumokkal, szökökúttal, pálmákkal és más növényekkel benépesített melegházat is létrehozott – ez sajnos már nem létezik. Szintén közismert a diákjai és egyik kollégája segítségével két éven át készített, de nyugdíjazása után eltávolított és megcsonkított földtörténeti kép. A különböző korokat időrendben, éggökel megvilágított eredeti fossziliákkal és ásványokkal bemutató hatalmas falikép egy óra számlapját formázta; felhúzható óraműve segítségével egy mutató járt rajta körbe.

Szakács László jelenleg Soltvadkert életét és földrajzát bemutató könyvének sajtó alá rendezésén dolgozik. Élete során munkásságát számos kitüntetéssel ismerték el. 1989-ben ő lett a Soltvadkerti kitüntetés első díjazottja. 2000-ben vadsdiplomás tanító. Meteorológiai munkásságáról a 2001-es meteorológiai világnapon emlékeztek meg. A Magyar Csillagászati Egyesületét és a térségbeli csillagászati ismeretterjesztésért végzett munkájáért a Neptunusz AmatőrCsillagász Kör tiszteletbeli tagnak (1999-ben), az MCSE Kiskun Helyi Csoportja pedig tiszteletbeli vezetőnek választotta meg (2000-ben). 2004-ben az Oktatási Minisztérium emlékeztetőprogramjának részeként a Kossuth Lajos Általános és Művészeti Alapiskola biológiatemeté Szakács Lászlóról nevezték el. A Magyar Csillagászati Egyesület 2005-ben tiszteletbeli tagjainak sorába fogadta.

■ REZSABEK NÁNDOR

Egyetemem

Akinek a zene: imádság

► Kerek ötven esztendővel ezelőtt egy húszéves fiatalember – elsőéves zeneakadémiai hallgató – kórusvezetői feladatot kapott a Budavárbán, a Bécsi kapu téri evangélikus templomban. Nem kis izgalommal látott neki a munkának. A ma Schütz kórus néven ismert énekkar az évtizedek alatt megszámlálhatatlanul sokszor szolgált istentiszteleteken, koncerteken, kórustalálkozókon, szeretetvendégségeken, esküvőkön. Vezetője, Csorba István karnagy szívvel-lélekkel végzi hivatását, legyen az zenetanítás, zeneszerzés, kántorizálás, a kóruspróbák vezetése vagy teológusok oktatása. Szentvedélyesen és tüzzel beszél pályájáról: látszik rajta, hogy fiatalon megtalálta a neki szánt hivatást, azt, amelyet boldogan gyakorol azóta is. Június elsején ünnepelte hetvenedik születésnapját. Jelenleg négy gyereknel és hat unokánál „tart”...

– Karnagy úr, hogyan emlékszik vissza az első budavári kóruspróbára?

– Tíz-tizenöt lelkes fiatalal kezdődött a munka 1955 szeptemberében. Abban az évben kezdtem el a Zeneakadémiát, és – mondanom se kell – nagy lelkesedéssel és izgalommal vágtam bele a kórus szervezésbe. Zenei pályán való elindulásomban egyébként nagy szerepet játszott kedves egykori tanárom, Sulyok Imre, korábban pedig Vikár László a gödöllői premonstreieknél, akinek a kórusában kamasz fiúként altot énekeltem...

– mondja nevetve (hiszen az női szólam). – Szintén meghatározó élmény volt a konfirmáció ’49-ben Kelenföldön. Már akkor voltak kántori feladataim is a gyülekezetben. Elgondolkodtam azon is, hogy a lelkészi pályát választom, de végül „győzött” a zene! A Zeneakadémián kiváló tanárok tanítottak: Bárdos Lajos, Ádám Jenő, Járdányi Pál, Gárdonyi Zoltán, Vásárhelyi Zoltán... Kelenföldtől nem szakadtam el soha, baráti körre is találtam, és feleségemet is ott ismertem meg.

– Emellett igen sokféle járt kül- és belföldön az énekkaraival... Van-e valamilyen „zenészi munkanaplója”, amelyben megörökítette ezeket az utakat, vagy egy kis statisztikája?

– Több mint hatvan templomban énekelünk, és kétszázötven különböző művet adtunk elő a Schütz kórusal! Egyházmegyei útjaimra is szívesen emlékszem vissza: a Cantate-vasárnapok egyházzenei sorozat Peskó Zoltán orgonaművész és Várady Lajos esperes kezdeményezésére indult; a Budai Egyházmegye gyülekezeteit látogattuk végig. Harminc év én szerveztem ezeket az alkalmakat, így jutottunk el Budafokra, Csepelre, Szentendrére – olyan gyülekezetekbe, ahol nincs vagy éppen nem volt énekkar. Az a cél vezetett, hogy adjunk valamit a gyülekezeteknek. Érden legutóbb öt énekkar énekel együtt! „Világi” kórusokkal pedig szinte egész Közép-Európát bejártam.

– Milyen megfontolásból vette fel a várbeli kórus Schütz nevé? Gondolom, a névválasztással is üzenni akartak a lutheránus zenehallgató híveknél...

– Valóban. Halálának háromszázadik évfordulóján, 1972-ben vettük fel Heinrich Schütz zeneszerző nevét tiszteletünk jeléül. Ő volt az első híres evangélikus barokk zeneszerző, bizonyos értelemben Bach elődje. Repertoárunkon természetesen az ő művei és más gyönyörű barokk darabok szerepelnek. Misszionának tekintem megismertetni őt; magyarul először apósom, Schulek Tibor fordításában csendült fel Schütz János-passiója. Letisztult, egyszerű, szép harmóniákat írt. Nagyon biblikus szerző, olyan, aki szó szerint vette a Bibliát. Művei ennek köszönhetően liturgikusan is nagyon jól beilleszthetőek az istentiszteletbe. Kodály, Gárdonyi, Bárdos, Weltler Jenő, Fasang Árpád művei vannak még rendszeresen műsoron.

– Ön kiadványok szerkesztőjeként is jól ismert...

– A Karénekeskönyv I. a múlt rendszerben jelent meg először. Addig nem volt olyan karénekeskönyv, amelyet a kis énekkarok használhattak volna; 2–4 szólamú énekeket gyűjtöttünk össze a számukra. Az Új ének fiatalok számára készült, pontos kottaleírással, akkordokkal. Vallom, hogy a zenében megfér minden, ami épít, evangélizál, misszionál, ha betölti a maga szerepét. Nem csak Bach vagy Kodály létezik... Sok olyan muzsika van, amely érték, amely prédikál, amely Istenhez vezet.

– A teológián „kettős szerepben” vállal – vállalt – feladatot... Nem tévedek, ha azt mondom, hogy mindkettőben otthon érezte és érzi magát?

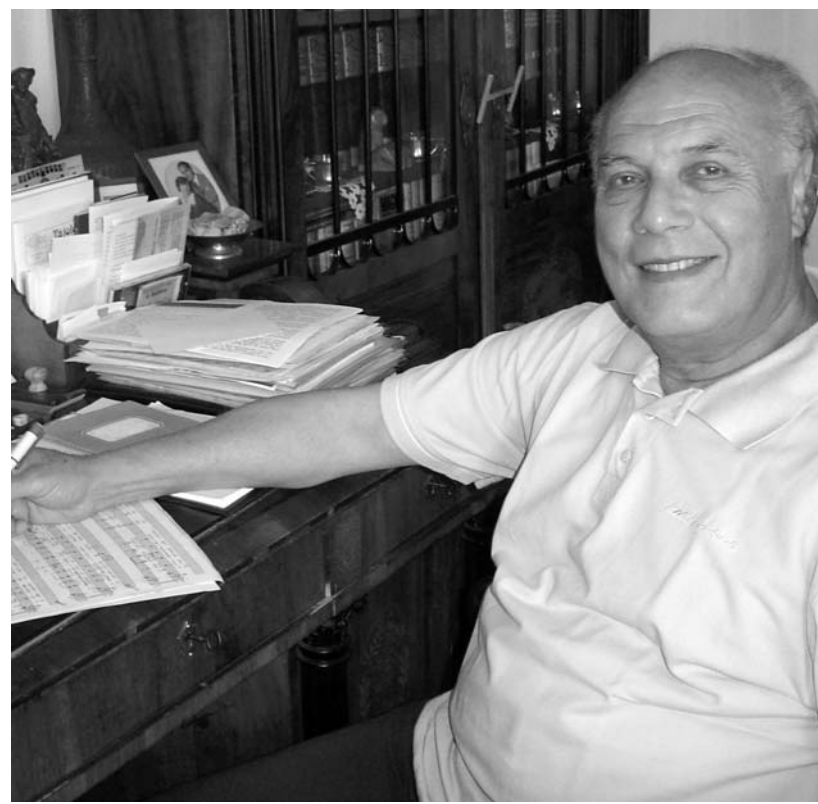

FOTO: BOTTÁ DÉNES

– ’94-ben Reuss dékán úr egy oktatási bizottsági ülés után megkérdezte, hogy nincs-e kedvem főtítkárként dolgozni. A teológia légköre nagyon imponált. Három évig voltam főtítkárr, majd nyugdíjba mentem, de közben egy másik feladat is elér. Felkértek, hogy szervezzek, vezessek énekkart. A kérésnek nagy örömmel tettem eleget. Immár tíz éve csinálom! A zenei tanszéken munkatárs vagyok, harmóniumot tanítok, az énekléssel hadilábon álló hallgatóknak felzárkóztatást tartok, a tehetséges hallgatókkal pedig külön is foglalkozom. Szerettem a tanítványaimat: munkatársaknak tekintem őket. Az egyéni oktatás során sokszor lelkiileg is elkel a segítség. A hit ehhez ad türelmet, erőt.

– Ejszünk szót a komponálásról is, hiszen Ön igazi alkotó ember! Egy-egy Csorba-mű szinte mindig felcsendül a teológiai ünnepségeken, évzárókon...

– Alkalmi műveket szoktam írni például a kollégák ünnepeire, születésnapokra; ezt én úgy fogalmazom meg, hogy hálaadás érték, a szolgálatukért. Így lehet imádságok formájában, zené-

ben Isten elé vinni az aktualításokat. Október 31-ére, a reformáció ünnepére például egy Erős vár-parafraízist írtam. Elárulom, hogy a családomnak is komponáltak: fiaim esküvőjére, az unokák keresztelőjére... Ez mindig nagy öröm! Versek is írok, körülbelül tíz éve. Az utolsó két Szélrózsa találkozó dalát én komponáltam (Hívásod van; A világ világgossága). A legmeggrázóbb alkalom Andorka Esztus temetése volt...

– Az egyházban töltött évtizedek mellett nem „mellekesen” Ön főállásban ének-zene tanárnaként világi hivatást is betöltött. A kettő jól kiegészítette egymást? Sosem ütköztek, nem kellett választania közülük?

– Onnantól kezdve, hogy a Zeneakadémiára kerültem, főállású egyházenész szerettem volna lenni. De a múlt rendszerben ennek semmi realitása nem volt. Ajándékkal kaptam Istentől, hogy bár világi iskolákban tanítottam, soha nem rótták fel azt, hogy egyházi kötődéseim vannak. A Jóisten a tenyerén hordott. Általános iskolában, gimnáziumban is tanítottam. A KISZ Központi Művészegyüttesének gyerekkórusát vezettem, és máig arra a szólista csoportra vagyok a legbüszkébb, amelyet ott elindítottam. A kulturális szemléken aranyérmert nyert tehetséges gyermekeket képeztem to-

vább. Három nevet hadd említsek: „kis tanítványom” volt Sebestyén Márta, Ferencz Éva (népdalénekes) és Oszwald Marika (egykori operettprimadonna). A Pénzügyi és Számviteli Főiskola női kórusával is dolgoztam – a különböző munkahelyeknek köszönhetően a világi és az egyházi közegekben sem mozogtam idegenül. Van egy kedves történetem ezzel kapcsolatban. Egy alkalommal mint kórusvezetőt felhívtak a filmgyárból, hogy „valami egyházi éneket kellene szinkronizálni egy filmbe”. Csak annyit tudtam róla, hogy a szóban forgó ének angolul van. Kiderült, hogy az Erős vár a mi Istenünk az... A filmgyári stúdióban vettük fel, de az iskolában is próbáltunk. Egyszer benyitott a – kommunista – igazgató: „Mi ez a szent ének itt?!” „Kérem, megrendelésre gyakorolunk...”

Schütz életének vezérgondolata volt a 119. zsoltár 54. verse: „Ének volt rám nézve minden parancsolatod...” Ezt vallom én is, és ezzel a gondolattal szeretnék szolgálni, amíg az Úr engedi.

■ KÓHÁTI DOROTTYA

es papság

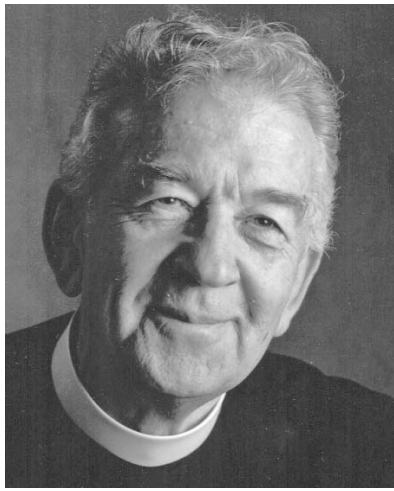
D. Terray László norvég királyi kitüntetés

D. Terray László norvégiai magyar lelkész a norvég király a közelmúltban a királyi érdemérem arany fokozatával tüntette ki. A kitüntetést a király megbízottja Rådében nyújtotta át mintegy százhatvan egyháztags jelenlétében. A király egy későbbi időpontban kihallgatáson fogadja majd a kitüntetettet.

Terray László 1924-ben született Miskolcon. A soproni evangélikus teológiai kar elvégzése után Ordass Lajos püspök 1946-ban avatta lelkésszé. 1948-ban az Egyházak Világtanácsa és a Lutheránus Világszövetség ösztöndíjával Svájcban, illetve Norvégiában folytatta tanulmányait; egészségi okokból itt le is telepedett. Elvégezte a teológiai kart, és lapp nyelvből is államvizsgát tett, mivel 1953-tól a lapp misszióban vállalt szolgálatot.

1954-ben az oslói missziótudományi intézetbe került a nemzetközi hírv Myklebust professzor mellé. 1956-ban norvég egyházi felkérésre – munkáját félbeszakítva – az ausztriai és jugoszláviai menekülttáborokban tartózkodó magyarok között végzett szolgálatot, majd részt vett ezeröttszáz magyar menekült Norvégiába történő áttelepítésében. Öt éven át mint a Kirkens Nordhjelp segélyszervezet titkára működött. Ugyancsak öt évig végzett lelkészi szolgálatot a messzi északon, Smöla szigetén. Tíz évig a Norvég Evangélikus Misszió Tanács elnöke volt, négy évig a Norvég Egyházi Tanulmányi Tanácsot vezette; tagja a borgi egyházkerület presbitériumának, majd két hónapig „megbízott püspökként” az egyházkerület ügyeit is intézte. Kezdetől fogva részt vett a Külföldön Élő Magyar Evangélikus Lelkigondozók Munkaközösségének munkájában, tizenkét évig mint ügyvezető elnök, illetve éveken át mint az Útitárs és a Koinonia című folyóirat szerkesztője és kiadója.

1963-ban elindította a Trans World Radio magyar nyelvű adását, amely huszonnhárom évig nyújtott támaszt a ma-

gyar protestánsoknak. 1967-től a Norvég Egyházi Misszió főtitkára. Ebben a minőségében számtalanszor járt Izraelben és Erdélyben is, ahol sok magyar gyülekezet igazi támaszra talált benne. 1992-ben a kolozsvári protestáns teológia díszdoktorává avatta. 1981-től 1991-ig – nyugdíjba vonulásáig – az Oslo közelében levő Råde lelkésze volt.

Tudományos munkássága széles körű. Zwingli egyházfoglalmáról írt tanulmánya már norvég nyelven jelent meg – a Fritz Blanke professzornál végzett kutatások eredményeként – a Tidskrift for Teologi og Kirke című folyóiratban. Megírta Ordass hiteles életrajzát; ez a püspök halála után nem sokkal jelent meg norvégul. Magyarul Nem tehetett mást címmel látott napvilágot, majd kiadták németül, illetve angolul is. A magyar könyvcím Terrayra is illik, hiszen életében az evangélium igazságának tántoríthatatlan hirdetője volt. Missziói vonatkozású könyvei közül a Küldetésben, valamint az Izrael és az evangélium című érdemel figyelmet. Nyugdíjas éve alatt jelent meg a Gisle Johnsson missziói lelkészlől – aki 1922-től haláláig nálunk végzett igen széleskörű szolgálatot – szóló nagyszerű munkája. Munkatársa volt több nemzetközi

teológiai lexikonnak, folyóiratnak, cikkei a magyaron kívül norvég, angol, izlandi és finn nyelven is megjelentek.

Külön figyelmet érdemel az, hogy 1985-ben megszervezte a Nemzetközi Ordass Alapítványt kiváló tudósok és egyházi személyiségek részvételével. Bár az alapítvány elsősorban az Ordass-kutatásokat volt hivatva felkarolni, a magyar egyháztörténeti stúdiumok támogatása is a feladatai közé tartozott.

Terray László számos nemzetközi konferenciát szervezett. Az ő érdeme az is, hogy Vajta Vilmos könyvei az Evangélikus Hittudományi Egyetem könyvtárába kerültek; a hazaszállításukat ő szervezte meg fáradságot nem kímélve.

A Történeti Hivatalban található egy dokumentum, amely szerint „az egyházi emigráció egyik vezető alakja [Terray László – B. L.] az ellenforradalom 30. évfordulójára könyvet akart megjelentetni, melyben bizonyítani akarja, hogy dr. Káldy Zoltán jogtalanul lett a magyar evangélikus egyház püspöke”.

Terray László széles körű egyháztörténeti, egyházismereti és missziótudományi munkásságáért részesült már kitüntetésben: 2001-ben a nemzeti kulturális örökség minisztere Károli Gáspárdíjat adományozott számára. Ennek az elismerésnek ad most nyomtatékot a norvég király, aki magáévá tette a Norvég Egyházi Misszió előterjesztését.

Amicus certus, in re incerta cernitur, azaz a bajban mutatkozik meg a jó barát – tartja a latin közmondás. Terray László egész életművével bizonyította, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházak igazi jó barátja: az elnyomatás nehézei éveiben – az evangélium igazságát hirdetve – írásaival és a rádió hullámhosszán keresztül is rendíthetetlenül mellettünk állt, és erősített bennünket.

Terray László testvérünket szeretettel köszöntjük, életére és további tevékenységére Isten áldását kérjük.

■ BOLERATZKY LÓRÁND

Isten félmondatos csodája

► A múlt vasárnapi istentisztelet egészen másképpen kezdődött Szolnokon, mint a gyülekezet mintegy nyolcvanéves múltjában eddig bármikor: most először szóló hívó szavával harang a toronyban. Története csodálatos – mint ahogyan Isten útjai általában azok.

Az elmúlt évben, böjt első vasárnapján a nyolcvanéves város piciny, alig százfős gyülekezetéből hangzott az istentisztelet a rádióban. Sokak szíve rezdült együtt az énekek, az imádságok és az ige szavával. Akadt azonban valaki, akit a gyülekezet bemutató műsorvezető egyik „mellékesen” elhangzott mondata is megérintett: „Bár a wittenbergi vártemplom kicsinyített másával büszkélkedő fiatal közösség úgy építette meg az istenházát – reménykedve a gyarapodásban –, hogy orgona és harang is kényelmesen elhelyezhető legyen benne, a gyülekezetnek mindaddig nem volt rá lehetősége, hogy álmát valóra váltsa. Így aztán évtizedek óta néma mementóként meredezett a később magas házakkal körülvett hajlék.”

A közvetített igei üzenet mellett ez a néhány szó sem maradt visszhang nélkül. Dr. Buray Kovács Jánosné rögtön felemelte a telefont, és felajánlott egy akkora összeget, amely elegendőnek bi-

mény, mely szerint a környék legkisebb keresztény közössége a leghangosabb és a legaktívabb, most érces hangú meg erősítést nyert.

A harangot egyházunk jelképe, a Luther-róza díszíti; ezenkívül három felirattal látták el. Az egyik a gyülekezet számára hitvallássá lett ige: „Mindaddig megsegített bennünket az Úr!” A második egyházunk köszöntése (Erős vár a mi Istenünk!), a harmadik pedig az utókor számára őriz meg néhány adatot: „Készítette a Szolnoki Evangélikus Gyü-

zonyult a harang elkészítéséhez. Az ő szívességét aztán még számtalan adomány követte, így a 220 kilogrammos, D hangolású harang a napokban méltó lakásába, a templomtoronyba költözhetett, hogy ezentúl nap mint nap hívogasson Isten közelébe.

A városszerte megfogalmazódó véle-

lekezet Isten dicsőségére dr. Buray Kovács Jánosné és más hívek adományából anno Domini 2005.”

Most már az evangélikus templom sem néma, ha Szolnokon szólnak a harangok.

Már csak az orgona hiányzik...

■ GYPB

Sokszor énekeltem ezt az éneket, játszottam előtte istentiszteleten a korálfeldolgozást. Életemben többször is megtapasztaltam, hogy tényleg így van. Csak sok esetben az időt kell kivánni, hogy rálátásunk legyen a történetekre. Egy ilyen megtapasztalásról szedem össze a gondolataimat.

Amikor mind nyilvánvalóbbá vált, hogy újraindulhat az egyházi oktatás, titkos vágyam az volt, hogy evangélikus gimnáziumban taníthassak, bár igazán nem hittem, hogy egyáltalán szóba jöhet a személyem. Annál nagyobb volt az örömem, amikor egészen váratlanul megtudtam, hogy az induló Fásor egyik tanára lehetek. Úgy éreztem, hogy húszéves gimnáziumi tanítási tapasztalatom és különböző egyházi tevékenységeim alapján helyt tudnék állni. De ez az álom pillanatokon belül szertefoszlott. Aztán az ígéret úgy szólt, hogy a következő tanévben mindenképpen iskolát válthatok. Így az egész tanévben abban a tudatban tanítottam iskolámban, ahol már húsz éve dolgoztam, hogy az lesz az utolsó. Lélekben búcsúztam. De akkor sem valósult meg az iskolaváltás. Úgy éreztem, hogy végleg becsukódott a kapu, nem taníthatok evangélikus oktatási intézményben. Nagyon nem értettem, hogy mi történt, és főleg hogy miért történt így. Én csak azt éreztem, ami velem történt. A hátteret nem ismertem. Visszatekintve világosan látom, hogy nem is lett volna jó, ha többet tudok. Azt azonban éreztem, hogy ennek így kellett lennie. Továbbra is végeztem sokrétű iskolai és egyházi munkámat. Örömmel láttam, hogy egyre több evangélikus, katolikus és református iskola nyílik országszerte.

Kezdem megérteni, hogy bár valami nagyon vágyott és remélt dolog nem válhatott valóra, de éppen így kaptam sokkal több lehetőséget, hogy egyházi vonatkozású munkát végezzek. Néhányat felsorolok, amelyről úgy érzem, hogy azért tudtam (jobb) elvégezni, mivel nem egyházi intézményben tanítottam, de szoros kapcsolat volt az (evangelikus) egyházzal.

Továbbra is német szaktanácsadó voltam a Fővárosi Pe-

„Mind jó, amit Isten tészén”

Szubjektív vallomás pályámról

dagógiai Intézetben. A szakmai munkát, a szakmai tanácsadást mindig nagyon szívesen végeztem. Az is lényeges volt, hogy számos olyan idegen nyelvi szaktanácsadó kollégával dolgoztam együtt, akikkel szakmai téren és emberileg nagyon sok közös pontot találtam. Melyik (nagy) iskolában van arra lehetőség, hogy az ember szinte minden kollégájával jobban legyen? Az akkori vezető szaktanácsadó, Ábrahám Károlyné vezetésével a kilencvenes évek elején sok olyan egyházi vonatkozású programot is csináltunk, amely előtte és utána is elképzelhetetlen volt. Ó biztatott, hogy külföldi pedagógiai tapasztalataimról az egyházi sajtóban is publikáljak.

Idővel magam is megismerkedtem – általában és konkrétan is – az egyházi iskolák helyzetével és munkájával. Hivatalosan csak egy egyházi fenntartású gimnáziumban, a Budapesti Piarista Gimnáziumban voltam (1987-ben). Azóta is nagyon szép emlékem a látogatás két napja. Különösen pedig a hivatalos rész, a jegyzőkönyv aláírása után kialakult spontán beszélgetés, miután elmondtam egyházi kötődésemet. Szaktanácsadóként nem hivatalosan is, de szakmai igényességgel voltam egyházi és ökumenikus iskolákban. Tudom, hogy segíteni tudtam pedagógiai munkájukat is. Két alkalommal továbbképzést tartottam a református iskolákban tanító német szakos kollégáknak.

Nagy élményem volt, amikor a Fővárosi Pedagógiai Intézet egyik (német nyelvű) egyházi vonatkozású előadás-sorozatának (Bibél – Literatur – Kunst, azaz Biblia – irodalom – művészet) keretében egy megbetegedett osztrák előadó Karácsony és a művészetek című előadása helyett budapesti némettanároknak karácsonyi orgonamuzsikát játszottam a

Deák téri evangélikus templomban 1992. december 10-én. Bevezetőként Trajtlér Gábor német nyelven mutatta be a templomot, a gyülekezetet és az egyházzenei életet. A műsor darabjait németül ismertettük a tanároknak.

Egyértelmű, hogy éppen fővárosi szaktanácsadóként lehettem részese annak a csaknem tíz évig tartó pedagógiai munkának, amelynek során Kárpátalján magyar iskolákban tanító idegen nyelv szakos kollégák továbbképzésében segítettünk. Sosem felejttem el, amikor német szaktanácsadóként német szakos kollégákat tanítottam 1994-ben Kárpátalján, és szembesültem az ottani sanyarú viszonyokkal. (Az utolsó két napon pedig magánemberként megismerhettem az éledő református egyház mindennapjait, és – pünkösöd lévén – több istentiszteleten orgonálhattam is.) A kollégák Kárpátaljáról mindig december első hetében jöttek Budapestre a továbbképzésre. Így alakult ki, hogy a Deák téri esti istentiszteletre eljöttek, és utána ők is meghallgatták a karácsonyi orgonazenét, amelyet játszottam. Volt köztük olyan kolléga is, aki életében akkor hallott először templomban orgonát.

Egyetlen hosszú (féléves) külföldi ösztöndíjamat fővárosi szaktanácsadóként kaptam. Amikor 1990–1991 fordulóján kint voltam Németországban, már nagyon biztosan éreztem, hogy nem fogok egyházi iskolában tanítani. Kint tartózkodásom ideje alatt nagyon tudatosan igyekeztem mindent megfigyelni, amelyről úgy éreztem, hogy itthon is lehet hasznosítani. Így került látókörmbe az iskolarendszer, a napi tanítási gyakorlat, a hitoktatás, az érettségi rendszer, a tanárképzés és -továbbképzés. Kinyílt a látókörm, és hazatérve a hazait is más szemmel láttam. Ezért merem ottani

tapasztalataimról és azok tükrében hazai vonatkozású pedagógiai témákról írni. Szinte még ma sem tudom elhinni, hogy olyan sok pedagógiai cikkem jelenhetett meg éppen a Lelkipásztorban.

Más szempontból érzem fontosnak, hogy az utóbbi években nyolc alkalommal voltam különböző felekezeti (evangelikus, református, katolikus és zsidó) középiskolákban érettségi elnök. Hihetetlenül sok szépet és jót láttam. Úgy érzem és remélem, hogy az egyházi iskolák jövőjét jól átgondolt nevelő- és oktatómunkájuk biztosítja.

Egyházi kötődésemmel köszönhetem, hogy óraadóként taníthattam német nyelvet a Károli Gáspár Református Egyetem bölcsészkarán 1997–1999-ben és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem jogi karán 2000–2003 között. 2002 szeptember óta teljes állásban vagyok a református egyetem idegen nyelv lektorátusán. Minden karról vannak tanítványaim, természetesen a hittudományi karról is. Felelősségteljes munka. Igyekszem nevelni és oktatni. A lektorátuson belül bekapcsolódtam más egyházi vonatkozású szakmai munkákba is. Ilyen például az egyházi iskolák számára (több nyelven) készített kiegészítő anyag írása és kipróbálása német nyelven.

Isten útjai kifürkészhetetlenek. Türelemnek kell lenni, bízni kell. Nem biztos, hogy választ kapunk kételyeinkre, miérteinkre, de idővel megérthetjük, hogy mi miért történt az életünkben. Harmincnégy évig tanítottam egyfelváltva ugyanabban a fővárosi gimnáziumban, budapesti német szaktanácsadó voltam 1985-től csaknem húsz évig. Nagy volt a felelősségem. Rengeteg tapasztalatot szereztem, és munkakörömmel fogva ebből nagyon sokat át tudtam adni, többek között egyházi iskolákban tanító kollégáknak is. Az egyházi iskolák munkáját kívülről, sokszor észrevétlenül tudtam segíteni. Mindent egybevetve: sokkal többet kaptam, sokkal többre volt képesítve, de nem akkor, nem ott és nem úgy, mint ahogyan azt én gondoltam.

■ THIERING ETELKA

Katolikus– protestáns csúcstalálkozó a Vatikánban

Az Egyházak Világtanácsának (EVT) főtitkárát, Samuel Kobia lelkészt fogadta hivatalában múlt csütörtökön XVI. Benedek pápa, aki az ökumenikus folyamat erősítése mellett tett hitet. Kobia hárompontos tervezetet terjesztett elő a látható egységhez vezető úthoz. Az eltérő egyházértelmezés tisztázásának legfontosabb eleme egymás egyenrangú egyházként való kölcsönös elismerése. A hivatalos római álláspont ugyanis nem kezeli egyenrangúként a protestáns egyházakat, hanem „egyházi közösségeknek” nevezi őket. A másik fontos terület a spirituális hozzájárulás a világ formálásához. „A mostani nyugtalan időben, amikor az értékek eróziója megy végbe, amikor a remények megfakulnak, és a kötelességteljesítés esetlegessé válik, akkor közösen kell erkölcsi-morális világosságot és bizonyosságot sugározniunk” – mondotta az EVT főtitkára, aki harmadik lépésként az ökumenikus nevelést említette.

A pápánál tett látogatás viszonzására Kobia meghívta XVI. Benedeket Genfba, a „protestáns Rómába”.

Az EVT 347 protestáns, illetőleg anglikán és ortodox egyházat képvisel, melyekhez 120 országban mintegy 561 millió hívő tartozik. A római katolikus egyház ugyan nem tagja az EVT-nek, de néhány jelentős bizottságban jelen vannak a képviselői.

▶ MTI

Vandalizmus a Kozma utcai zsidó temetőben

Mintegy százharminc sírt rongáltak meg Budapesten, a X. kerületi Kozma utcai zsidó temetőben. A múlt szerdán felfedezett vandál tetet számos közéleti személyiség is éles szavakkal ítélte el. A Magyar Távirati Irodának nyilatkozva Donáth László szocialista politikus, evangélikus lelkész hangsúlyozta: az, hogy neonáci vagy fasiszta szimbólumot, szót nem mázoltak a sírokra, még „nem jelenti azt, hogy nem ugyanabból az indulatból tettek, mint amelyet egyébként a jelképek magukban hordoznak”.

„A bűncselekmény jogi minősítése rongálás és kegyeletsértés, de van egy másik vonzata is: ez egy emberi méltóság elleni cselekmény” – mutatott rá Tóth Gábor alezredes, a budapesti rendőrfőkapitány bűnügyi helyettese.

A jogszabály szerint mindkét bűncselekmény esetében három évig terjedő szabadságvesztéssel sújthatják a tetteseket.

Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója az MTI-nek elmondta, hogy a sírköveket felborították, illetve összetörték. A temetőt vasárnap zárták be ünnep miatt, és csak szerdán reggel nyitották ki újra, ekkor vették észre a rongálást. A rendőrség rongálás és kegyeletsértés bűncselekménye elkövetésének megalapozott gyanújával folytat eljárást – egyelőre – ismeretlen tettes ellen.

A rendőrség talált értékelhető nyomokat – közölte a BRFK csütörtökön az MTI-vel. Ujjnyomokat és DNS-mintákat is tudtak rögzíteni, és arra a következtetésre jutottak, hogy a temetőben minden bizonnyal több elkövető járt – mondta Csonotos Stefánia kommunikációs osztályvezető-helyettes. Hozzátette: több lakossági bejelentés is érkezett a rendőrséghez; ezek értékelése, ellenőrzése még tart.

Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitány szerdán félmillió, míg Demszky Gábor főpolgármester további egymillió forintos nyomravezetői díjat ajánlott fel annak, aki érdemi információval szolgál a sírongálás elkövetőiről.

▶ MTI

A vezetés szépsége és felelőssége

Európa evangélikus püspökeinek találkozója

▶ Izland, ez a különleges földrajzi adottságokkal megajándékozott szigetország mintegy két héttel ezelőtt először fogadta a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) európai tagegyházainak vezetőit. Pedig a 280 ezer főt számláló lakosság 95%-a evangélikus vallású.

A hegyek koszorúzza ország területének negyötöde lakatlan. Sok a magas hófokú gejzír, amelyek kiváló minőségű fürdők létesítésére adnak lehetőséget. A magas hegyek gleccsereiben tiszta, áttetsző víz fakad, és gyakran vízesésként érkezik a völgyek zubogó folyamaiba. A sziget lakatlan vidékein alig-alig zavarja meg a csendet autóforgalom. A zsúfolt európai városokban benzingőzben élő, autójával naponta közlekedési dugókban araszoló ember számára a tiszta levegő önmagában is felüdülést nyújt.

A népesség 65%-a a fővárosban, Reykjavíkban koncentrálódik. A vidéki lakosság döntő része tanyaszzerű szétszórtságban él, egymástól kilométerekre; főként juhtenyésztéssel és lovak tartásával foglalkozik. A sziget lakosságának növekszik a lélekszáma, az átlagos gyermekszám családanként 2,4 (házánkban 1,2). Izland korábban a dán királyság fennhatósága alatt állt, 1944-ben azonban kikiáltották a köztársaságot, azóta független állam.

Az izlandi evangélikus egyház a dánokkal együtt vette fel a reformáció vallását. Egész történelmükre jellemző a vallás- és lelkiismereti szabadság biztosítása; inkább természeti katasztrófák tizedelték a lakosságot, mint vallásháborúk. Az egyház élén egy püspök és egy segédpüspök áll, 260 lelkész szolgál az evangéliummal. A fővárosban egyetemi szintű teológiai fakultás képezi a lelkészutánpótlást. A gyülekezetekben ünnepi esemény, ha a hatvan-nyolcvan kilométeres körzetből érkező hívek találkozhatnak egymással. Az utóbbi időben több szép új templomot építettek, közülük kiemelkedő építészeti értéket képvisel a fővárosban látható Hallgrímur Petersson-templom.

A mintegy száz lelket számláló kis városkában, Reykholtban megtartott konferencia két főelőadására hívom fel a kedves Olvasó figyelmét. Az egyiket Jaan Kiiuit észt érsek tartotta, a másikat dr. Jan Hendriks holland református teológiai professzor.

Kiiuit érsek arról szól, hogy korunk embere az öntörvényűség nyomorúságában szenved, mert a szabadság fogalmát csak önmagára vonatkoztatva értelmezi. Feltette a kérdést, hogy a felvilágosodás nagykorúságot hirdető emberképe nem segítette-e elő e sajátos értelmezést. Nem kellene-e sokkal csendesebben, alázatosabban kérdezni a magunk szabadsága felől Isten előtt, mint ahogyan a posztmodern ember teszi? A nagykorúság azonban a kereszténység szótárában is nagybetűvel szerepel. Ezzel azonban a keresztény teológia nem a szabadság korlátlanágát, hanem a személyes felelősség nagyságát kívánja hangsúlyozni. A változó világ, az új digitális technika, az élet felgyorsult ritmusa, a társadalmilag újonnan megfogalmazott normák a családi és személyes élet területén, az új gazdasági törvényszerűségek sokkal jobban leterhelik az egyházi szolgálatot, mint a társadalom egyéb intézményeit – fejtette ki Jaan Kiiuit.

Közben sokak szemében az egyház és az egyházias-

ság veszendő érték – folytatta gondolatmenetét az érsek. Bár a vallásos irányultság újra felerősödésben van, a hagyományos egyházak merevnek tűnő formái nem vonzzák a kívülállókat. Ugyanakkor hódít a fogyasztói társadalom eszmerendzere. Kiiuit egy lengyel szociológust idézett: „Alig szabadultunk ki a politikai fogság börtönéből, máris arra ítélnék minket, hogy hátralevő életünket egy bevásárlóközpontban töltsük?”

A mi feladatunk, hogy élésszük a parazsat a tűzhelyben, és tápláljuk a lángot. Sokan nehezen találnak oda az evangélium tűzhelyéhez, ezért a paráznak izzania kell, a lángot magasra kell emelni, hogy lássák az emberek. Egyszerre kell útmutató fényt gyújtunk a posztmodern világ útvesztőiben, és meghitt közösséget, meleget kínálunk a szeretet nélküli fagyos világban.

A reykjavíki Hallgrímur Petersson-templom

Ez gyógyíthatja a beteg személyiséget, a lábadozó társadalmat, és kínálhat üdvösséget, boldogságot minden embernek. Ebben kell megtalálni küldetésünk szépségét és vonzó tartalmát. Így válhatunk a világban a dialógus folyamatában „ellentételező hatalommá” (counterpower) – zárta előadását az észt egyházi vezető.

Hendriks professzor kettős minőségben volt jelen: úgy is, mint az újonnan létrehozott egyesült holland protestáns egyház képviselője, amely kérte a felvételt a Lutheránus Világszövetség tagjai közé, és úgy is, mint témafelvezető előadó. Végig nagy figyelemmel hallgatott előadásában az egyház lényegét három szóban jelölte meg: misztika, közösség és diakónia. Közösség Krisztussal, közösség egymással és a szegények felkarolása.

A Krisztussal való közösség szegények nélkül csak üres spiritualitás, az Úr hiábavaló keresése. A diakónia Krisztus – misztika – nélkül csak emberszeretet. A közösség Krisztus és a szegények felkarolása nélkül csak kapcsolat, de nem igazi felelős közösség. Az egyháznak ezért kapcsolatban kell lennie a mindennapok gondoljait-

val, komolyan kell vennie az embereket, és komolyan kell vennie azt, ami az egyházat egyházzá teszi: az evangélium középpontját, növekedést adó magját, Krisztust – mondotta a teológus.

Mindezt ma az előadó a vendéglátó egyház (gastfreundliche Kirche) fogalmával és kiteljesedéssel látja legjobban megvalósíthatónak, miután a misszionáló egyház képe leterhel, és az evangélikus egyház fogalma sokak szemében beszűkültné látszik. A Jézus által sokszor használt kép, az ünnepi vacsora a hívásnak és a megajándékozás szándékának együttesét foglalja magában. Ebben az eseménysorozatban egyszerre fontos-sá válik a vendég, a vendéglátó és maga a meghívó Isten. El kell gondolkoznunk azon, hogy lelkészeinket és híveinket nem jellemzi-e sokszor az újonnan érkezők-

Geysir – minden gejzírek névadója

kel szembeni hívős tartózkodás vagy a távolságtartás? Az is különös, hogy több gyülekezetünkben éppen a szeretetvendégségek néptelenedtek el.

A konferencia végül üzenettel fordult az egyházak képviselőihez, amelyben megbízatásuk hűségese betöltésére, új utak keresésére biztatta őket a misztika, a közösség (koinónia) építése és a diakónia gyakorlása jegyében.

Az előadásokat nemcsak nyilvános vita, hanem csoportos beszélgetés is követte, amelyen az egyes egyházi vezetők megoszthatták gondolataikat a többiekkel, tanácsot kaphattak tőlük, és velük közösen gyakorolhatták az imádság közösségét.

A hófede csúcok és a jeges gleccserek országa a meleg vízű gejzírek világa is. A magas hegyek ormán fázni lehet, mint megannyi gyülekezetünk hívős légkörében. A földből feltörő meleg víz legyen a szimbóluma a terhet hordozó közösségeknek, az egymás jókedvéért felelősséggel tartozó, Krisztussal való összetartozásnak. Ezt élhettük át Izlandon, e távoli szigetország egyedülálló légkörében.

■ D. SZEBIK IMRE

Hogyan regenerálódnak a lelkészcsaládok?

A Déli Evangélikus Egyházkerület lelkészcsaládjainak hagyományos bonyhádi találkozója, mely június 16-tól 18-ig tartott, mintegy 50 felnőtt és 25 gyermek vett részt. Áhítatok, fórumbeszélgetések, közös kirándulás és sok játék segítette a közösségépítést. Az alábbi képek ízelítőt adnak az együtt töltött napok örömteli pillanataiból.

Részilas, halászlai központ

Pihenő az egykor vendégfogadóként szolgáló tamási templomban

Az azorai vár „elfoglalása”

► **Amikor azon kesergünk, hogy embertársaink többsége hitetlen, jó, ha szem előtt tartjuk, hogy a hitetlenséget sokszor a teológiai helytelen „félreinformálás” konzerválja vagy ép erősíti. Íme néhány példa.**

1. A leckét egyáltalán nem tudó felelő – a tanárok örökzöld kiszólása szerint – „áll, mint Bálám szamara”. Ellenben az ószövetségi textus szerint Bálám szamara úgymond tudta a leckét: „A szamar látott engem, azért tért ki előlem háromszor is.” (4Móz 22,33a) Vagyis kifejezetten megisztelő dolog egy tudatlan felelő helyett Bálám szamarának lenni, és meglátni az Úr angyalát.

2. E sorok írója a hatvanas években két-három havi rendszerességgel nevezett az osztály nyilvánossága előtt törvénytelen gyerekek, azzal az indoklással, hogy pap az apja. Mi azonban tudjuk, hogy Luther az elviek tisztázása után a tettek mezejére lépett, és példát mutatva megházasodott.

3. A rendszerváltás óta a médiában ismét divat lett egy-egy halálhírt kegyes stílusban megfogalmazni. Ez a törekvés azonban gyakran megbicsaklik. Még a pápa halálával kapcsolatban is többször bementek és leírták, hogy „viszsaadta lelkét a Teremtőjének”. Pedig aki vissza-

adja lelkét a Teremtőjének, azt – ha szigorúan vesszük – egyetlen szóval öngyilkosnak nevezik. Mert normális esetben nem mi döntünk a Teremtőnk helyett, hanem ő szólít bennünket magához az utolsó óráinkban.

4. A győri vasútállomáson 2004 márciusában az újságosstand közepén virított egy könyv, borítóján címként az ördögi üzenettel: *Isten majd megbocsájt: az a mestersége* (Varnus Xaver, Alexandra Kiadó, 2003). Csakhogy nem majd – Isten már megbocsátott! Legalábbis annak, aki belátja saját bűnösségét, aki hisz Jézusban és abban, hogy ő a bűn fogságából szabadító Megváltó. Éppen ez az örömhír. Ezért van értelme a jót őszintén – tényleg csak magáért a jóért – cselekedni. Így elkerülhető az az adok-veszek jellegű melléközöng, hogy a jót talán csak a bűnhődés elkerülése (vagyis önmagunk megkímélése) érdekében, pusztán önszeretetből vagy érdemszerzésből tesszük.

Végezetül javasolom, hogy gyűjtsük a fentiekhez hasonló hibákat. Egyfelől az esetek kiemelésével melyülnék ismereteink, másfelől a felvetődő kérdések tisztázása által javíthatjuk „egyházi kommunikációnkat”. A témához kapcsolódóan máris ajánlható a dr. Szabó Lajos szerkesztésében 2004 őszén megjelent *Ablaknyitás* című kötet.

■ DR. PRÖHLE PÉTER

BOTTA DÉNES ILLUSZTRÁCIÓJA

KRISZTUS VELÜNK VAN A HALÁLBAN IS

A végidő titkáról – Luther nyomán

► **Véget ért az Evangelikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) Hitünk titkai – teológia Luther nyomán – mindenkinek című előadásorozata. A kelenföldi egyházközség gyülekezeti termében rendezett június 9-i záróalkalmon – Széll Bulcsú áhítata után – a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke, Ittész János beszélt a végidő titkáról. Luther ugyanis sokat gondolkodott személyes életének végéről és a halálról. A személyes eszkatológia kérdése a reformátor egész teológiai gondolkodását átjárta.**

Hite szerint a halál nem egyszerűen az emberi sors egy eleme, hanem a bűn zsoldja. A hitből való megigazulás a bűn és a halál hatalmának legyőzése. Az ember egyszerre bűnös és Krisztusért megigazult (simul iustus et peccator). E kettség egyidejű volta azonban nem jelent egyenlő mértéket. Sokkal nagyobb a mi igazságunk Krisztusban, mint a bűnünk. A bűnbocsánat nemcsak reménység, hanem tényleges lehetőség – fejtette ki a püspök.

A megigazulás: a halál feletti győzelem kezdete. Krisztus halála az én halálom halála – tehát halálunkban is az életben (Krisztusban) vagyunk. Bár „életünkben szüntelen halál lesi léptünk” (ÉÉ 499,1), de Krisztusért az életre vagyunk eljegyezve. A halál többé nem a mi végünk, hanem bűneink miatt az Atyától való elszakítottág vége. Továbbá a halálfelelem; ha Krisztusra nézünk, boldogan halhatunk meg – vontale a következtetést Ittész János. Luther a meghalás folyamatát a születéshez hasonlítta: az újszülött nem tudja, hova megy, mi lesz vele, de várják. Amikor az ember meghal, az angyalok várják – ők a vigasztaló szolgálat eszközei.

Mi van a halál és a megérkezés között? – tette föl ezután a kérdést a püspök. Luther a lélek alvásáról, test nélküli köztes állapotáról beszélt. Halálunkkal

téren és időn kívül kerülünk. A személyiség ezt úgy éli át, hogy a következő pillanatban Krisztusnál ébred – bár közben sok idő tűnik tova. Krisztus a híd a halál és a feltámadás között. Krisztus jelen van a halálban és a feltámadásban, amikor a lelket feléleszti, a testet pedig a nem létezőből (ex nihilo) teremti. Az előadó hangsúlyozta: a megváltás – amely itt a földön elkezdődött – teljesre jut a feltámadáskor.

Számolnunk kell azonban az „ítéletre feltámadással” is. Luther szerint a pokol több mint Isten-nélküliség: Isten intenzív haragjának helye. Az Apostoli hitvallásban valljuk Krisztus pokolra (helyesebben: a halottak gyűjtőhelyére) szállását. De Luther ezt a titkot nem akarja megfejteni – ezt hinnünk kell! Inkább a Krisztus ismeretének híjával megholtakra gondolhatunk, akikre nézve Isten megtalálja a módját, hogy kegyelmesen ítéljen. Kevesen gondolnak – hívta föl a figyelmet Ittész János –, hogy Luther kezdetben nem tagadta a tisztítóútról szóló tanítást, hanem csupán az ezzel való úzérkedéssel szemben (bűnbocsátó cédulák) lépett fel. 1530-ban megjelent könyvében viszont már arról írt, hogy a halál után nem történik változás; mindazt, ami a halál után velünk történik, a halál előtti történések határozzák meg.

Luther nem alkotott lezárt és bezárt teológiai rendszert a halálról szóló tanításban sem. Dinamikus, változó, olykor egymásnak némileg ellentmondó megnyilatkozásai mögött azonban erős fonálként (egyfajta cantus firmusként) mindvégig felfedezhető annak mély hite, hogy a legfontosabb: Krisztus ott van még halálunkban is – összegezte előadását a püspök. Személyes és kímélő kérdéseire a reformátor nem kínosan kidekázott dogmákban, hanem Krisztus személyében kapott választ. Ebben legyen ő elsősorban példa a számunkra – emellett azonban világos, hogy még a halálról nyilatkozva is életlőt duzzadó teológiáink érdemes újból és újból átgondolnunk.

■ KOVÁCS LÁSZLÓ

Kedves Gyerekek!

► **A Gyermekvár mostani sorozatának utolsó részéhez érkezünk. Jóna, a képzeletbeli kislány és barátja, Simon kalandjai egyelőre véget érnek. Köszönjük Füller Tímea segítségét, aki a történeteket megírta. A mostani alkalommal is találtak egy rejtvényt a történet végén. A megfejtését küldjétek el a szerkesztőség címére (Evangelikus Élet szerkesztőség, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár. Két hét múlva közzétesszük annak a három szerencsés megfejtőnek a nevét, akik a soroláson értékes könyv- és játéksomagot nyernek. Ne feledjétek: a szünetidőben is lesz kéthetente Gyermekvár, amelyben újabb, rejtvényekkel összekötött bibliai történetekkel ismerkedhettek meg!**

7.

Amikor apukámmal hazaértünk, nagyon sokáig beszélgettünk. Anyukám, aki igyekszik engem mindig időben ágyba kúldeni, most megengedte, hogy én is ott legyek közöttük.

Amikor reggel felébredtem, nagyon féltem, hogy kiderül: csak álmodtam az egészet. De igencsak megörültem, amikor láttam, hogy apukám még mindig ott van velünk. Boldog voltam, hogy együtt van a családnak, ám akkor még jobb kedvem lett, amikor megtudtam, hogy a közelgő pászkaünnepre a szüleimmel felmegyünk Jeruzsálembe. Ó, én még soha nem voltam ilyen messze! Biztosan nagyon izgalmas lesz az utazás, a templom gyönyörű, és csupa érdekes dolog fog velünk történni! Át is szaladtam, hogy elújságoljam a hírt Simonnak. De meglepett a cimborá: közölte, hogy az ő családja is éppen most döntötte el, hogy a fővárosba megy az ünnepre. Ez még jobb! Hiszen akkor együtt fogok utazni a legkedvesebb barátommal!

Alig vártam, hogy eljőjön a nagy nap. Az indulás reggelén lázas izgalommal ugrottam ki az ágyból. Még sötét volt, amikor nekivágtunk, és bizony nagyon sokáig tartott az út. Mi, gyerekek egy kis csapatba verődve együtt talpaltunk. Bámszoktunk, hallgattuk a felnőttek zarándokénekeit, meg kavicsokat gyűjtöttünk. Nem tudom, ti hogy vagytok vele, de én nagyon szeretem a kövecskéket. Különösen a szép fényeseket, a különös

színűeket meg a marokba simulókat. Ha víz partjára értünk, mindig fölszedgetem és a zsebembe gyűjtöttem pár csillogó kavicsot. Volt úgy is, hogy a vízen kacsáztattuk őket. Büszke voltam, mert mindig az enyém ugrott a legtöbbit!

Mire megpillantottuk Jeruzsálem aranyos kupoláit, már sötétedett. Fáradtak voltunk. Jó volt megpihenni, szinte elringatott bennünket az ágy. Másnap viszont korán felébredtünk a nagyváros zajára. Mennyi ember nyüzsgött az utcákon! Tarkabarka tömeg hullámozott a templom felé, és innen is, onnan is kihallottuk a beszélgetésekből, hogy Jézus is itt van Jeruzsálemben. Nagyon örültem, hogy majd újra láthatom, és az is jó volt, hogy amikor a szüleimmel elindultunk, szinte belebotlottunk az öt ünneplő sokaságba.

Jézust én eddig még csak gyalog láttam, ezért nagyon meglepett, hogy most számárháton vonul végig az utcán. Az is furcsa volt, hogy az emberek hangosan ünnepeleik. Sokan palmaágakat lengettek, és néhányan még a felsőruhájukat is elérterítették. Én csodálkozva figyeltem. Tényleg csodatévő tanító – gondoltam –, de vajon érdemel-e ekkora tiszteletet?

Egyszerre goromba hang harsant fel a tömegből:

– Hallgassd el ezt a csöcseléket, Jézus, mert rendbontásuk zavarja városunk békéjét! – dörögte szigorúan egy díszes ruhába öltözött, tekintélyes külsejű rabbi.

Bennem is bizonytalan érzések kavargtak. Vajon kinek van igaza? A Jézust

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

ünneplő embereknek vagy ennek az idős tanítónak?

Jézus egy pillanatnyi csönd után felelt: – Fölsleges aggódnod a város békéje miatt, rabbi – mondta. – Ez a nap most a megdicsőülés napja. Ha ezek az emberek elhallgatnak, hát a kövek fognak kiáltani, mert Isten ezekben a kövekből is tud magának fiakat alkotni, ha az övéi nem dicsérik őt.

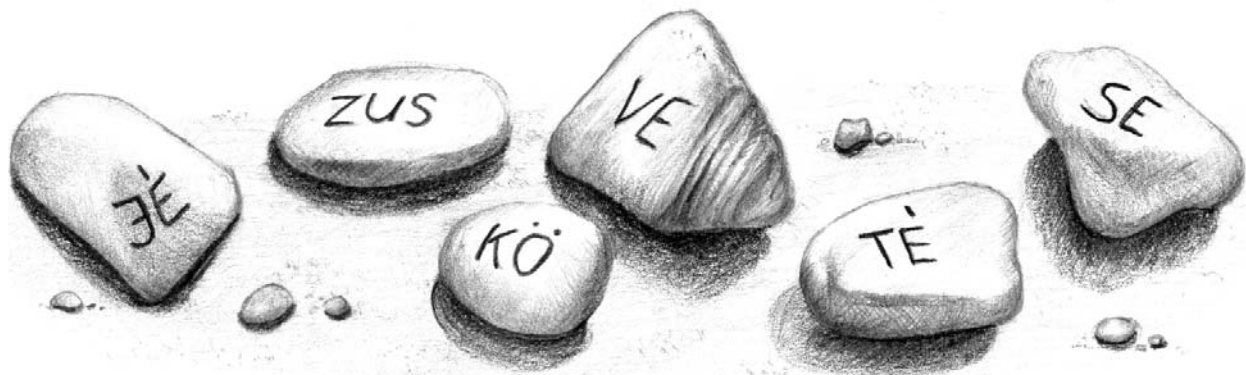
A rabbi elvörösödött, az emberek eljeneztek, mi pedig továbbhaladtunk a templomhoz vezető úton. A zsebemben csörögtek a kavicsok, és hirtelen nagyon nyomni kezdtek. Kivettem őket, forgattam a tenyeremben. Én még sose dicsértem Istent. Pedig mennyi csodat és jelet láthattam: Simon nagymamája meggyógyult, a vámszedő Máté bácsi élete megváltozott, Judit feltámadt, és egészségesen visszakaptuk édesapámat. Láttam, hogyan szaporította meg Jézus a kenyeret és a halat, megtapasztaltam, hogy megbocsátott nekem. Én mégsem adtam neki igazán a szívemet. Ott akkor nagyon elszégyelltem magam. Keményebb voltam én eddig, mint ezek a kövek! A szemem elhomályosult a könnyektől, a kavicsokat a földre ejtettem. Éreztem, tudtam, hogy Jézus az én életemnek is Ura szeretne lenni.

– Hozsánna a magasságban! Áldott, aki az Úr nevében jön! – kiáltották az emberek körülöttem. Én meg összeszorult torokkal csak azt suttogtam:

– Köszönöm, Jézus, hogy nem kell tovább olyan keményszívűnek lennem, mint a kő, hanem téged áldó tanítványod lehetek.

Halkan mondtam, de tudom, hogy hallotta. Azóta az övé vagyok.

7. A kavicsokon lépegetve olvasd össze a mondatot, és megtudod, mi az a cselekedet, amit Jóna elhatározott.

RAJZ: JENES KATALIN

HETI ÚTRAVALÓ

Kegelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez. (Ef 2,8)

Szentháromság ünnepé után az ötödik héten az Útmutató reggeli igéiben az Úr-isten hívását hallhatjuk meg. Az elhívottak biznyságtételének alapja a páli megigazulástan vezérigénben tömören megfogalmazott tanítása. Isten hívó szava megváltoztatja életünk irányát, s a hívás kölcsönössé válik: „Halld meg, Uram, hívó hangomat!” – „...ne hagyj el, szabadító Istenem!” (Zsolt 27,7-9) Simon Péter életébe és hajójába akkor lépett be Jézus, amikor ő éppen a munkáját végezte. A csodálatos halfogás után a magát bűnösnek elismerő halásznak így hirdette a bűnbocsánat és a szolgálatra való felhatalmazás igéjét: „Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!” (Lk 5,10) Saul elhívása is megbízatásának végzése közben, a damaszkuzi úton történt, mert úgy tetszett Istennek, hogy a pogányok apostolává lett Pál igehirdetésének a boldonsága által üdvözítsen sokakat: „Mert a keresztről szóló beszéd boldonság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik üdvözülünk, Istennek ereje.” (1Kor 1,18) A tizenkét tanítvány elhívását Jézus az Atyával beszélte meg. Az örömhír továbbadására való gyakorlati felkészítés az Úr mezei beszédével rögtön el is kezdődött; mi vajon ismerjük-e az apostolok névsorát (Lk 6,14-16)? Jákób elhívása is névváltozással járt együtt: „...Izráel lesz a neved.” Isten házában megerősítést nyert az Ábrahámnak adott ígéret, így a visszahívott családfő Isten kiválasztott népének az ősatyjává lett; „Jákób Bételnek nevezte el azt a helyet, ahol Isten beszélt vele” ismét (1Móz 35,10,15). Ezékiel próféta elhívása is konkrét küldetéssel járt: „Hirdesd nekik az én igéimet, akár hallgatnak rá, akár nem törődnek vele; hiszen engedetlen nép ez!” (Ez 2,7) Biztatásul háromszor is mondja az Úr (nekünk is): ne félj! Az első apostoli gyűlésen, Jeruzsálemben Péter fogalmazza meg a zsidók és a pogányok közül lett keresztények üdvözülésének közös előfeltételét: „...abban hiszünk, hogy mi is az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. Éppen úgy, mint ők.” (Ap-Csel 15,11) Péter szava teljes összhangban van Pálnak a heti igéinkben olvasható tanításával. Az esztendő kellős közepén újra elénk kerül az év vezérigéje: ne feledjük, hogy saját erőnkől nem tudjuk megőrizni hitünket, hogy minden kegyelem az életünkben, és hogy nem a sátáné az utolsó szó! Jézus intó és biztató szava személyesen nekem (neked) szól: „...de én könyörögtem érte, hogy el ne fogyatkozzék a hited” (Lk 22,32a) – érte? Pált is elhívta és megragadta Jézus; miben áll az ő tökéletessége a damaszkuzi „hátraarc” után? „...nekifeszülve futok egyenest a cél felé, Isten mennyei elhívásának a Krisztus Jézusban adott jutalmáért.” (Fil 3,14) „Ezért az újjászületett hívó azt az egyet sóvárogja és esdekl: mindhalál napról napra lehessen megigazult, soha meg ne állapodjék, tényleges célhoz érkezettséget soha se ismerhessen.” (Luther) „Akiben szilárd hit él, (...) / Az fut Jézus nyomdokán / A valódi cél után.” (EÉ 453,2)

■ GARAI ANDRÁS

Templomi gála-, azaz hálahangverseny

Dicséretes arany minősítés
Békéscsaba evangélikus énekkarának

„Énekeljete az Úrnak, mert csodákat tett!” – hirdették azok a meghívók és plakátok, melyek a június 11-én este rendezett koncertre invitálták az érdeklődőket Békéscsabán. Az evangélikus vegyes kar kategóriaminősítő hangversennyel ünnepelte újjáalakulásának 15. évfordulóját. (A meghívott zsűri elnöke *Hartyányi Judit* karnagy volt; munkáját *Berkesi Sándor* és *Ordasi Péter* karnagyok segítették.)

A békéscsabai evangélikus vegyes kart 1989 és 1992 között *Sutyinszky János*,

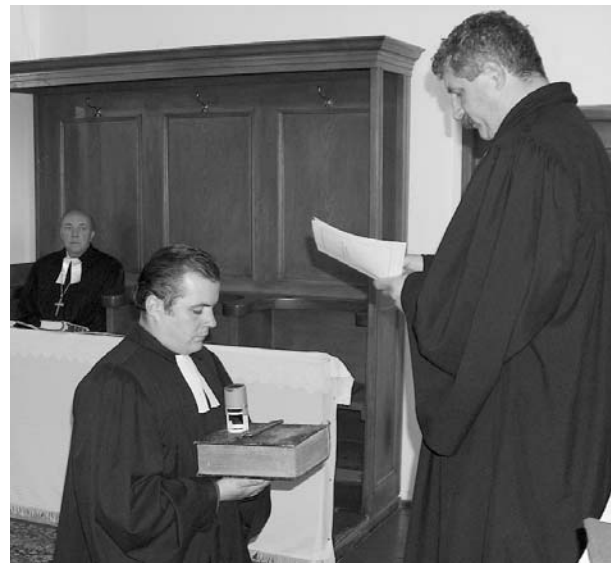
utána négy esztendeig *Halász Annamária* vezette, 1997 óta pedig *Kutyjné Ablonczy Katalin* végzi ezt a szolgálatot. Az énekkar 2003-ban arany minősítést szerzett, ezt javítva sikerült most „arany dicsérettel” minősítést elérniük.

A békéscsabai evangélikus Nagytemplomban több mint ezren hallgatták meg az énekkar kategóriaminősítő hálahangversenyét, amely mintegy keresztmetszetet adta a jubiláló kórus gazdag repertoárjának.

► **Nemrégiben két helyütt is ünnepi istentiszteletet tartottak az erdélyi evangélikusok: május 8-án a barcasági Krizsbán lelkészt iktattak, május 25-én pedig Négyfalu Fűrészmező nevű városrészének templomában a Brassói Egyházmegye új esperesét iktatta be hivatalába Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke.**

Krizsbán *Zelenák József*, a Brassói Egyházmegye újonnan választott esperese iktatta be *Kosztza István* lelkészt.

A közeli Tatrangon született 31 éves pásztor 2000 júniusától teljesít szolgálatot a krizsbai gyülekezetben. Irányítása alatt áldásokban gazdag, gyümölcsöző munka folyik, amelyek látható eredményei is vannak: a hívek egyre szorosabban

Lelkésziktatás Krizsbán. Az egyházmegye esperese, *Zelenák József* (jobbra) átadja *Kosztza István*nak az egyházközség Bibliáját, templomának kulcsát, illetve hivatalos pecsétjét.

Barcasági iktatások

kötődnek egyházukhoz. Erről tanúskodik például, hogy az ő közreműködésükkel újult meg néhány évvel ezelőtt az istenháza. A lelkipásztor figyelmet fordít az ifjúsági munkára is. Sokak emlékeztetében élnek még az általa szervezett, százhusz-százharminc fős krizsbai sáttortáborokban szerzett élmények, a krizsbai várhoz való zarándoklatok.

A mintegy háromszázötven résztvevővel zajló iktatási istentisztelet a sepsiszentgyörgyi gyülekezet Jubilate Deo kórusa, valamint a barcaújfalui és a krizsbai fúvószenekar tette gazdagabbá, ünnepélyesebbé. Az ünnepségen részt vettek az egyházmegyei lelkészei is, áldásokat adva az újonnan beiktatott szolgatársra.

Az ünnepi alkalom a krizsbai gyülekezet kultúrtermében szeretetvendégséggel zárult.

Az újonnan megválasztott esperes, *Zelenák József* sepsiszentgyörgyi lelkész 1998-tól – lelkészi és ifjúsági munkája mellett – alesperesként is tevékenykedett a Brassói Egyházmegyeiben. 2004 júliusa, Adorjáni Dezső Zoltán püspökké választása óta ideiglenesen esperesként, illetve püspökhelyettesként szolgált. 2005 februárjában a Brassói Egyházmegye lelkészi kara egyhangúlag jelölte, a gyülekezetek pedig megválasztották őt az esperesi tisztségre.

Az újonnan beiktatott esperes Ef 4,1–3 alapján tartott igehirdetésében megfogalmazta ars poeticáját: a Lélek segítségével és a békeség kötelékével kívánja teljesíteni megbízatását.

Az ünnepi istentiszteleten az egyházkerület lelkipásztorai mellett meghívott vendégként városi és megyei előjárók is részt vettek. A lelkészi kar nevében *Daragus Endre* belmissziói előadó köszöntötte az új esperest, *Szakál András*, Brassó megye alispánja pedig a megye vezetőségének a jókívánásait tolmácsolta. Az istentisztelet keretében a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke érdekes, frappáns és tanulságos missziói előadással ajándékozta meg a résztvevőket. Az ünnepi alkalom gazdagításáról, ünnepi hangulatáról a négyfalui és a fűrészmezei kórusok gondoskodtak.

Az esemény zárásaként a vendéglátó gyülekezet ebédre hívta meg a jelenlevőket a fűrészmezei új diakóniai házba.

■ GÖDRI B. ALPÁR

Még van hely!

Az ÖTK ebben az évben még két bibliáismereti utat szervez:

- Az egyiket Egyiptomba (szeptember 20–30.), ahol József megfejtette a fáraó álmát, ahol Jákób családja letelepedett, ahol Mózes kihúzták a Nílusból, ahol később kiszabadította népét, ahová a szent család menekült.
- A másik út a Szentföldre vezet (Izrael, nov. 3–10.), Jézus nyomában: Názáret, Kapernaum, Kána, a Hegyi beszéd helyszíne, Jeruzsálem és más híres helyek megtekintése kedvező áron, lelkészi vezetéssel, gazdag programmal. Tájékoztatót kérhető levélben vagy telefonon (Ökumenikus Tanulmányi Központ, 1114 Budapest, Bocskai út 15. III./3.; tel.: 1/466-4790 vagy 70/508-7624).

Gyógyító csendeshét Szarvason

Az Evangélikus Misszió alkohol- és szenvedélybeteg részére gyógyító csendeshetet tart a Szarvasi Evangélikus Középfalmi Misszióban április 4-től 9-ig. Érkezés hétfőn 13 óráig, hazautazás szombaton délelőtt. „Jó csendben vámi az Úr szabaddítására.” (JSir 3,26) Szeretettel hívjuk lelki gyógyulásra, megerősödére vágyó, szenvedélybetegségben és depresszióban szenvedő testvéreinket. Lelkésztestvéreinket kérjük, hogy biztassák és segítsék a rászorulókat, hogy részt vehessenek az alkalmon, szükség esetén családtaggal együtt. A részvételi díj 6000 Ft személyenként. A rászorulókat lehetőségünk szerint támogatjuk. Mindenki hozzon magával tisztálkodási szereket, Bibliát és jegyzetfüzetet. Jelentkezni és érdeklődni lehet írásban és telefonon dr. Sárkány Angyalka orvosnál (5540 Szarvas, Kiránduló u. 9., tel.: 20/824-6669) és *Selmeczi Lajos* nyugalmazott lelkésznél (2890 Tata, Fesztly Á. u. 14., tel.: 34/383-819, illetve 20/824-3011).

ISTENTISZTELETI REND | 2005. június 26.

Szentháromság ünnepe után 5. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Lk 5,1–11. Alapige: Ézs 43,10–15. Énekek: 467., 284.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; II., **Hűvösvölgyi út 193.**, **Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Csepregi Zoltán; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; V., **Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (orgonazenés) Cselovszky Ferenc; VII., **Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; VIII., **Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; VIII., **Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Szpisák Attila; VIII., **Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; VIII., **Vajda P. u. 33.** de. 9. Wiszkiendzsky András; IX., **Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Wiszkiendzsky András; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Győri Tamás; de. 11. (úrv.) Győri Tamás; du. 6. (vespera) Gerlai Pál; XI., **Németvölgyi út 138.** de. 9. Gerlai Pál; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség)** du. 6. (úrv.) Orosz Gábor Viktor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; XIII., **Kassák Lajos u. 22.** de. 10. dr. Karner Ágoston; XIII., **Frangepán u. 41.** de. fél 9. Szloboda József; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV., **Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Barthel-Rúzsza Zsolt; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom)** de. 10. Bátorvicsky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u. 14.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Marschalkó Gyula; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Marschalkó Gyula; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. 11.** Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; du. 6. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (ref. templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyas; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Új lapra virradtak

Érted?! címmel új, kéthavonta megjelenő ifjúsági lapot adtak ki a nyírteleki evangélikus fiatalok – nem csak fiataloknak. A cím – amelyben a t betű a kereszt jelét formázza – két jelentést hordoz: egy kijelentést és egy kérdést, de az újság üzenete egyértelmű.

Az első szám vezércikke így fogalmaz: „Jézus Krisztus, Isten Fia meghalt a keresztben a bűneink miatt, majd feltámadt a halálból. Én érttem és te érted is! Érted?”

Az újságot ingyenesen terjesztik a nyíregyházi gyülekezetben is, internetes változatát (www.erted.net) pedig ezennel szeretettel ajánlják az *Evangelikus Élet* olvasóinak a figyelmébe.

■ –1–5

Egy kincseit osztó tanító emlékére

► **Kántortanító. A fiatalabb nemzedékeknek már meg kell magyarázni ennek a szónak a jelentését. Pedig ezek a néptanítók néhány évtizeddel ezelőtt még egyházunk lelkészeinek legközvetlenebb munkatársai lehettek, akik az oktatás, a nevelés és a vallás képviselői voltak egy személyben, így testesítve meg a protestáns értékrendet a kistérségeken. Egy ilyen kántortanító volt hatvanöt éven át Nemeskéri a száz esztendővel ezelőtt született Tóth Ernő.**

1905. június 24-én született Sajtoskálban. Édesapja gazdálkodó volt. Mivel a faluban nem volt evangélikus iskola, ötödikes elemista korában szülei Szakonyba, a nagyapjához küldték tanulni. Az első gimnáziumi osztályban is ott vizsgázott, majd Sopronba került, ahol az Evangélikus Tanítóképző Intézetben végzett 1926-ban. A *Harangszó* című evangélikus néplapban olvasta, hogy tanítót keresnek Nemeskérre. Elgyalogolt a faluba, kezében a felvételi kérvényével. Hamarosan kántorpróba-ra is meghívták. Végül öt választották, így még abban az évben kántor-néptanító lett a nemeskéri evangélikus népiskolában. *Gőcze Gyula* és *Novák Elek* lelkész mellett szolgált 1948-ig, az iskola államosításáig, majd Lövön tanított 1968-ig, nyugdíjazásáig. Falujában néha még helyettesítette is a lelkipásztorokat. Testvérei is egyházi szolgálatba álltak: Egyik öccse – *Tóth Sándor* – Mezőlakon lett lelkész, a másik Vasegerszegen tanító.

Tóth Ernő 1939-ben kötött házasságot

Halász Zsuzsannával; négy gyermekük született, akiket nehéz körülmények között neveltek fel. A tanítás és a kántori szolgálat mellett a község könyvtárát vezette, és biztossági ügyintéző is volt Nemeskérben. Nyugdíjas éveiben ismét felszabadultan játszhatott kedvenc Nemeskérben. Nyugdíjas éveiben ismét felszabadultan játszhatott kedvenc Nemeskérben. Nyugdíjas éveiben ismét felszabadultan játszhatott kedvenc Nemeskérben.

Súlyos betegségben szenvedő feleségét egy évtizeden keresztül ápolta. Gyermekei sokat segítettek neki, de a főzést és a háztartás vezetését ő vállalta. Amikor még magára tudta hagyni hitvesét, a lövői kör-

zeti orvos mellett írónki munkakört is betöltött, ahol „direktor úrnak” szólították. Hűséges társa 1978-ban halt meg, utána öt évvel egyik fiát is elvesztette, aki akkor harminckilenc éves volt. Soha nem akart elköltözni Nemeskérre. 1990 után a régi iskolaépület postának alakították át. Itt ő mindennap megfordult. A postás mindig értesítette édesapjuk hollywoodi a gyermekeit. 1991-ben egyik – fiatalon megözvegyült – fia magához vette, és Lentibe vitte, de Tóth Ernő soha nem tudta megszokni új lakóhelyét. Mindig visszavágyott szeretett falujába. 1996-ban a soproni városházán vehette át tanítói rubindiplomáját, majd a nemeskériek istentisztelet keretében adtak hálát egykori tanítójukért. Ekkor is átérzette, hogy milyen szeretettel emlékeznek rá kis falujában.

Kilencvenkét éves korában ért véget földi élete. 1997. július 8-án temették el Nemeskérben, felesége mellé. Az artikuláris templomban népes gyülekezet előtt *Jankovits Béla* esperes hirdette a feltámadás igéit 1Kor 4,15–16 alapján. Az orgonán ezúttal *Csizmázia Béla* soproni kántor játszott. Az egyházmegye vezetője kiemelte, hogy az 1940-es években megjelent *Evangelikus templomok* című könyvben a nemeskéri templom orgonája mögött Tóth Ernő látható a fényképen. Majd így folytatta: „Ő tanító volt, aki kincseit osztogatta a gyerekeknek egész életén keresztül. Az a tanító, aki a maga lelki gazdagságát megosztja azokkal, akik között munkálkodik. Ezt sokan bizonyosságot tesznek: hálaadással emlékeznek arra, amit az elköltözött öreg tanítótól kaptak. Példával is tanított. Atyjává lett ennek a kis közösségnek, ahol egész nemzedékek nőttek fel a keze alatt...”

■ MENYES GYULA

Honlap és gyülekezet

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

hetőségek megvalósítására és a visszafogottabb, de egységes és barátságos megjelenés kialakítására.

Weblapunk valamelyest gyülekeze-

nika" a múltbeli eseményekről ad hírt, általában képpriorttal, időnként hanganyaggal is kibővíve.

A harmadik rovat a „Meghallgatható igehirdetések”, mely a legutóbbi vasárnap istentiszteletünkön elhangzott prédikációját tartalmazza mp3-formátumban. Itt meg kell jegyezni, hogy ez ma még elég ritkán használt megoldás – legálábbis magyar evangélikus berkeinkben belül –, pedig tudjuk: „A hit tehát hallásból van...” (Róm 10,17), ezért érdemes kihasználni ezt az internet kínálta lehetőséget. Az oldalainkról letöltött adatmennyiség azt igazolja, hogy sokan – közöttük gyülekezetünk hosszabb ideje külföldön tartózkodó tagjai is – rendszeresen hallgadják ezeket az igehirdetéseket.

A kezdőoldal végén kapott helyet egy rövid tartalomjegyzék, mely az oldalak között való eligazodást hivatott segíteni. A „Gyülekezeti krónika” és a „Meghallgatható igehirdetések” rovat külön oldalon folytatódik, összegyűjtve a régebbi információkat, a korábbi prédikációkat.

Ezeket kivül természetesen megtalálhatók honlapunk egy evangélikus portál elmaradhatatlan elemei is: gyülekezetünk és templomunk bemutatása, a gyülekezet története, valamint elérhetőségek és rendszeres alkalmaink.

Honlapunk egyik hiányossága, hogy egyelőre csak magyar nyelven érhető el, de terveink között szerepel angol és német nyelvű oldalak elkészítése is külföldi testvérgyülekezeteink, ismerőseink vagy ide vetődő látogatóink számára.

A gyülekezeti honlap legutóbbi „háttérképétája”

Ez a cikk nem vállalkozhat többre, mint hogy kedvet csináljon egy virtuális látogatáshoz, ezért ezúton is invitálom a kedves olvasót: keresse fel a <http://pestlorinc.lutheran.hu> weboldalt, és ismerkedjen meg a pestszentlőrinci és pestszentimrei hívek életével!

■ GYGD

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Kis hittantábor Révfülöpön

A soproni Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) mintegy nyolcvan diákja számára a magyar tenger partján ért véget a 2004/2005-ös tanév. Az ötödik és hatodik osztályosok részvételével június 12–15. között került sor a hagyományos „kis hittantáborra” a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban, ahol engem félig vezetői, azaz segítői tisztséggel bízott meg a táborvezető, Vincze Katalin. A tábor témacíme *Gondviselés, hit és felelős élet* volt.

FOTO: BABICS CSABA

Az első nap a beköltözéssel és ismerkedési játékokkal telt el. A diákok lelkesen vettek részt a közös énekléseken, áhítatokon. A második nap reggelén vezették fel a tevertett világszépességével és küldetésével foglalkozó résztémát, amelyet azután kiscsoportokban beszélünk meg. Délután Badacsonyba kirándultunk egy „kis licista”, Fábíán Dániel vezetésével. (Dani, aki rendszeresen itt tölti a nyarakat, olyan természet csodákat mutatott meg nekünk, mint például a híres bazaltorgona.) A természet ölen csapatversenyt rendeztünk, és aznap a szabad ég alatt tartottuk az esti áhítatot.

Táborunk harmadik napján a nehézségekről és leküzdésükről esett szó; a kérdés-kört ismét kiscsoportokban vitattunk meg. Szerdán – a tábor lezárásaként – Vincze Katalin tartott istentiszteletet.

A tábor kiértékelése után élményekben gazdagon térhettek haza az alsósok, közben pedig megérkeztek a 7–11. osztályosok. Első programjuk gitáros éneklés volt, majd a parton közös játékokkal sikerült „felgyorsítani” az ismerkedést. Különösen érdekes volt az a játék, melynek során mindenki a párjával együtt kapott egy-egy mazdagot, és a nyolcvanöt táborozó körök alkotva felemelte a középben lévőket.

Csütörtökön a líceum öregdiákja, Szalai Tamás csillagászhallgató tartott előadást az univerzum csodáiról és arról, hogy tudomány és vallás kiegészítik egymást. Fürdőzés és sportversenyek tarkították a programot, majd az ember felelősségéről beszélgettünk. A nap távcsöves csillagnézéssel és egy tóparti „csendsétával” zárult.

Pénteken a tábor vendége Mesterházy Balázs leendő iskolalelkész volt, aki indiai élményeiről tartott nekünk előadást. Az elhangzottakat a világvallásokról szóló csoportos beszélgetés követte.

Szombaton a nagyok is ellátogattak Badacsonyba, szintén Fábíán Dániel túravezetésével. A tábor vasárnap a révfülöpi gyülekezettel közös istentisztelet zárta.

TAJTI JUDIT tizenegyedik osztályos líceumi diák

HIRDETÉS

Egyedülálló édesanyák és gyermekeik konferenciája

A Női Missziói Szolgálat szeretettel várja a jelentkezéseket az egyedülálló édesanyák és gyermekeik konferenciájára, amelyet *Örvendjétek!* címmel tart augusztus 6–13. között a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.

A részvételi díj felnőtteknek 15 000 Ft. Jelentkezni július 10-ig lehet a 20/824-2791-es telefonszámon, illetve levélben a következő címen: MEE Női Missziói Szolgálat, 1450 Budapest, Pf. 21.

A pestszentlőrinci gyülekezet honlapja körülbelül hét éves múltúra tekint vissza. Ez idő alatt természetesen több formai és tartalmi átalakuláson is keresztülment, hiszen a technikai lehetőségek és maga a gyülekezeti élet is sokat változott az évek során. A legfrissebb verzió elkészítésekor a következőket vettem figyelembe: Mi az, amit feltétlenül fontos megjeleníteni egy evangélikus gyülekezet weblapján? Kiket szeretne elérni az oldal? Milyen formai, tartalmi szempontokat szeretnék követni a szerkesztés során?

Véleményem szerint egy evangélikus gyülekezet legfontosabb küldetése az ige hirdetése, így ennek valamilyen formában meg kell jelennie a weblapján is. Emellett természetesen kiemelt jelentőségű bizonyos információk közvetítése (elérhetőségek, alkalmak stb.), valamint lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy az érdeklődők bepillantassanak a gyülekezet életébe.

Célközönségként egyrészt a gyülekezet – illetőleg egész egyházunk – tagjait jelöltem meg, akik adott esetben például innen (vagy innen is) informálódhatnak alkalmairól, illetve egyfajta „digitális krónikaként” szelektálva és összegyűjtve megtalálhatják a legfontosabb eseményeket, amelyek velünk történtek. Emellett számítottam külső érdeklődőkre is, akik véletlenül vagy konkrét keresés során találhatnak az oldalra, esetleg egyházunkhoz való kapcsolódási pontot keresve.

A szerkesztés során igyekeztem mindig szem előtt tartani az elsődleges tartalmi szempontokat, törekedtem az átláthatóságra, az egyszerű navigációs le-

tűnk életének tükré. Ez többek között azt jelenti, hogy tartalmilag és formailag az egyébként is elkészített anyagokból építkezik. Nézzük hát, konkrétan mit láthatunk rajta!

A kezdőoldalon a látogató köszöntése, rövid informálása mellett az *Útmutató* aktuális havi igéje szerepel változó illusztrációval, mely eredendően a családi istentiszteleteinkre készül, s melyet a születésnapjukat az adott hónapban ünneplő gyülekezeti tagjaink kapnak meg köszöntő lapként. (Ezek a képek nagyobb méretben is letölthetők – például háttérképpnek a számítógép képernyőjére –, így mindig a szemünk előtt lehet a hónap vezérgigéje.) A kezdőoldalon kaptak helyet a különböző rovatok legfrissebb elemei, hogy a gyakrabban visszatérő látogatók könnyen megtalálhassák az új információkat. Az „Aktualitások” címet viselő rovat a közeljövő alkalmait tartalmazza – közülük ki is emeli a fontosabbakat –, és alapvetően a gyülekezetünkben havonként megjelenő programelőzetesre épül. A „Gyülekezeti kró-

FÜLLER TÍMEA

Afa és a levelei, a nő és az ő kézitáskája elválaszthatatlanul összetartoznak. Mindig mondják, és bizony igaz is. Az anyém például kész kincseslád. Valóságos kis túlélőcsomag. Mivel gyakran vagyok együtt gyerekekkel, mindig található benne vagy három szívószálas gyümölcs-lé meg néhány kis nápolyi szelet. Úgy fél tucat zseb-kendő mindenféle hirtelen jött gondok megoldására. És persze egy csomag színes ceruza, csinos, tarka tollak, meg néhány szép kis notesz, ha esetleg szükség lenne rá. Icipici sminkes dobozka, tartalék gyógyszer, illatszer-utánpótlás, ha nem érnék haza időben. Igazolmányok, címek, telefonszámok, egy-két nagyon fontos és kedves levél, mert azokra biztosító ránézni, amikor valami baj ér. Kiskánál a váratlan joghurtevésekhez. És persze telefon, mentolos cukor, szemüveg tisztító rongyocskák meg hajgumi, hajcsatok – érthető okokból. Ja és még lufik, színezők, matricák. Valamire való hitoktató ez utóbbiak nélkül egy lépést sem tehet.

Szóval mindennek világos célja és rendeltetése van az én táskámban, a vak is láthatja. Csak a férjem csóválhatja a fejét értetlenül. Ő egy irattartó útnak mer indulni. Még a városba is! Micsoda képtelenség!

Noszogatására néha átnézem kis oldaltáskám tartalmát; általában akkor, ha éppen dühös vagyok rá valamiért. Hadd lássa, milyen gondos, rendes nővel volt képes veszekedni. Szépen kiszededgetek sorban mindent, aztán komótosan visszarakodok sorban mindent. Egy-két többéves számlán kívül sose kerül ki egyéb. A ceruzákat viszont ilyenkor szoktam kihagyozni, erre jó csupán az egész ceremónia.

Meg persze a nagy felfedezések miatt. Hogy megörülök, amikor végre váratlanul rábukkanok az egyik kis rekesz aljába szorulva a három hónapja a ciklámenszínű kabátomhoz vett cipzárára! Igaz, közben elmúlt az ősz, de lesz jövőre is, és addigra most már rendbe tudom hozni. Ezt a matricát

meg a keresztlányunk szülinapjára szántam, rajong az ilyesmiért. Örült volna, csak elfelejtettem, hova is tettem el. Na de se baj, jó lesz a névnepjára, addig sincs már több hátra négy hónapnál...

Szóval lelkesen pakolászok ki meg be, és semmi nem változik. Mostanában azonban erősen elfeledkeztem a szegény kis válltáskáról. Valahogy annyira más feladat volt. Futni ide-oda, csak tolódot a rendezkedés ideje szépecskén. Aztán egy nap „végre” összerúgtuk a port a férjemmel. Ő jól megmondta, én jól megmondtam, utána meg mindketten duzogtunk egy sort, ahogy illik. Dühös voltam rá, tomboltak bennem a nagy energiák. Kicsit takarítottam mérgemben, de még utána is rengeteg feszültség volt bennem. Kétségbeesetten néztem körül. Mihez kezdjek itt most már? Úgy terveztek, együtt dolgozunk ma délelőtt. Ki kéne bekülni, morfondíroztam. De hol lehet már Karcsi? Ilyenkorra régen itt szokott sündörögni, és akkor lehet kegyesen megbocsátani neki. Miért nem jön már? Persze, biztos azt hiszi, majd én somfordálok utána. Hát nem! Ő volt undok. Khm.

Keménykedek, de csak amolyan félig se komolyan. Már majdnem elindulok megnézni, hogy mit csinál, aztán valahogy mégse. Egy pillanatig tévovázok a mosogató meg a válltáska között, és már kész is bennem a kellő mennyiségű lendület egy alapos rendrakáshoz. Lelkesen látok neki, még dudorászom is, csak hadd hallja az a veszekedős fráter, milyen jól megvagyok egyedül is! A veszekedős fráter azonban rám se hederít, a saját akatáskájával van elfoglalva. Titokban meglesem az ajtóreszen át: éppen kifelé rakodik. Csak úgy potyognak a kották körülötte, még csak felém se sandít. Na, se baj.

De azért picit elszontyolodom. Mikor jön már? Sójajtozom egy kicsit, nagyon sajnálom magam, fájdogál a szívem. Hát akkor lássunk munkához leg-

A békekövet

alább. Szedegetem ki a holmimat, nyitogatom a zsebecskéket sorban, meg minden a szokásnak megfelelően. Aztán egyszer csak elém tárul a rémség.

Nem akarattal siktók, csak úgy jön, élesen, háborzongatóan, mert a táskám zsebében, – ő borzalom – egy szikkadt, rusnya farkincát pillantok meg. Uram, irgalmazz! Sose irtóztam semmi másról: kígyó, béka, pók – mind jöhet, csak az égré nem lenne! Még az élő se, de az legalább maga is fél, és jobb esetben kerekét old, mire felocsúdom első remülésemből. De a döglött égré az maga az iszonyat! Az én táskámban, az én kedves kicsi táskámban! A gyerekek ivóleve mellett! A csinos kis noteszek, hetyke tarka tollak társaságában! Azt hiszem, a helyemben bárki siktott volna. Minimum. Ekkora förtelmet hallania kell a kerek világnak!

Egészen az irodáig eljutott a hangom, a veszekedős fráter is meghallotta. Meg is jelent rögtön az ajtóban, arcán valami kaján vigyorral. „Na, mi történt?” – villantotta elő mosolyát érthetetlen derűvel. Csak mutattam undorodva, eltorzult képpel. Jó messzire tartottam magamtól a táskát, hátha mégis meggondolja magát az az égré, és valahogy ki talál ugrani. Karcsi a táská fölé hajol. Kíváncsian meregeti a szemét, aztán elhúzza az orrát: „Pfu, mi ez, döglött égré? Honnan vetted?” „Nem tudom” – nyöszörgöm remegő hangon. (Honnan vettem, honnan vettem? Micsoda hülye kérdés?) Aztán reménykedve pislogok rá: „Kiszeded?” Grimaszol. Fintorog. Joggal. Az elhullott rágszálók eltakarítása neki se tartozik a legtitkosabb vágyai közé. Kihívóan mér végig. Pimaszul. (Hol az együttérzés a földön?) „Vedd ki te!” – veri fel melázó lelkeket. Egék, ez nem akarja!

És tényleg nem. Kérlelhetetlenül felém tolja a táskát, amelyben ott lapul a szörnyeteg. Se mosoly, se semmi. Már indul is az iroda felé nagy nyugalommal. Jaj nekem!

A nyakába csimpaszkodom, hogy visszatartsam. A táskát ott lóbalom a hátam mögött (még jó, hogy ilyen hosszú fülei vannak, legalább messzebb van a förtelem...). „Na, kérlek szépen...” – hízelkedem félrebillentett fejjel. Ódzkodik a dologtól erősen. Az orrát dörszölgeti. Semmi kedve a lovagi szolgálathoz. Rémulten futkároznak a gondolataim. Megoldás után kutatok. (És ha kiönténem a földre az egész zsebet? Az se jó, akkor meg onnan kell fölszedni. A sok szép holmit már így is dobhatom a szemétkébe, én nem őröm egy döglött égrének egyetlen szomszédját se.)

Nincs más hátra, könyörgőre fogom. Sokáig kéreti magát, elmondhatja velem dicsőreteim egész repertoárját. Virgoncan udvarolok neki persze, a tét nem csekély. Hátha megúszom valahogy a rusnya féreg érintését. Ő meg, a nagy Ő, kiélvezi szorult helyzetem minden percét. Egy idő után látszik már rajta, hogy beadja majd a derekát. Majd. Valamikor.

Nehezen enged. Végül mindent elvállalok már, bocsánatkéret, meg azt, hogy én voltam a hibás az előbbi veszekedésért, bevallom minden vétkeim, és az ágyazás is az enyém cserébe, ha megkönyörül rajtam. „Na jó” – nyögi ki végül nagy kegyesen. Fintorogva, sóhajtozva belenyúl a táskámba, és kiránt egy összezsúrt sárgarépát. Egy sárgarépát!!! Hát ez meg hogy a fenébe kerülhetett bele? „Biztos kicsusszant a zacskóból a múltkor, amikor elfelejtettem szatyrot vinni a boltba, és ebbe pakoltam” – melázok. „Tesék” – néz rám jelentőségteljesen. Meglóbálja az orrom előtt. „Mehetsz ágyazni” – teszi még hozzá. Gyanúsán virgonc. Aztán nem is bírja tovább, elneveti magát. Egék, ez tudta! Tudta! Ez végig tudta! A gyalázatos! Először a sapkám akad a kezembe, azt vágom hozzá. „Ronda disznó!” – visítom. Már éppen összevesznék vele újra, amikor eszembe villan a kérdés: ő, aki sose matat, akit mélységesen fászszt a táskámban lévő számtalan zseb és labirintus, honnan tudhatta, hogy a förtelmes farkinca végén nem egy döglött égré himbálódzik? És rádöbbenek: ő tette bele. A gyalázatos, a galád, a számítói! A...

Hogy vágyhatott rá, hogy végre egyszer én béküljek ki vele...!

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Öt evangélikus lelkész szerzett második diplomát a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetének posztgraduális képzésén. Hegedűs Attila és Tuska Tibor a mentálhigiéné szakot végezte el, Decmann Tibor, Horváth-Hegyi Olivér és Reich György pedig az egyetemnek a Károli Gáspár Református Egyetemen és a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolával közösen első ízben indított lelki-gondozó szakán diplomázott sikerrel.

A nagy sikerű, *Luther* című film megvásárolható egyházunk könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.). A DVD ára 4 990, a videokazettáé 2 490 forint.

Fizessen elő lapunkra!

HALÁLOZÁS

Fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy Gál Jolánt, a zuglói gyülekezet tagját, néhai Gál Sándor evangélikus lelkész nővérét 91 évesen hazahívta teremtő Ura. Temetése június 16-án volt az isaszegi temetőben.

Fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy Kovács Jutkát, „az evangélikus egyház organistáját” 65 éves korában hazahívta az Úr. Gyászistentiszteleten búcsúzunk tőle június 1-jén, pénteken 16.30-kor a Bécsi kapu téri evangélikus templomban.

A gyászoló család

Következő számunkból:

Éggel bélelt ház

Kertész Eszter
verseskötetéről

CONTENT

digitális templomi orgonák

Magyarországi egyházai, orgonafüvészei, iskolai által használt, egyedi minőségű

digitális templomi orgonák
Hollandiából!

Magyarországon elsőként
lehetőség egyházak és magán személyek részére, igen kedvező feltételekkel és rugalmas ügyintéssel.

Magyarországi képviselő:
Tutto Hangszer Kft
8300 Tapolca, Dódl tér 1.
Tel.: 87/510-566, fax: 87/510-

APRÓHIRDETÉS

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Ön-nél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Művek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Nyelvtáborok Angliában. Tel.: 1/276-9675.

ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11 000 KG-IG

Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás, kedvező ár, hangzásra öntve!

Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórák, harangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szerelés, alkatrészfeldolgozás. REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

Harangszó 2003 Bt.

Ifj. Farkas Titusz

2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-119

A Harangszó 2003 Bt. a Dévai Szent Ferenc Alapítvány támogatója.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból június 26-tól július 3-ig

VASÁRNAP

5.45 / tv2

Reggeli gondolatok (30')

8.05 / Duna Tv

Szótár

Balázs Géza nyelvművelő műsora (ism.) (10')

10.00 / Duna Tv

Evangélikus istentisztelet Budapestről, a pestszentlőrinci templomból. Igét hirdet Györi Gábor esperes. (60')

10.20 / PAX

Hét szó az emberért. Multimédiás passió (ZMC - 50')

12.05 / Duna Tv

Élő egyház (26')

15.00 / Bartók rádió

Jubilato Deo (60')

15.45 / PAX

A Deák téri evangélikus múzeum (15')

HÉTFŐ

11.45 / Petőfi rádió

Szimbólumok hétről hétre. A harc

14.00 / Duna Tv

Ezer év szentjei

Szent László. Az István halálát követő évtizedek hatalmi harcok, meg-megújuló pogánylázadások, nomád betörések közepette teltek. „Bár akarata ellenére őt a magyarok királlyá választották, mégsem tette fejére a koronát, mert a földi koronánál jobban vágyódott a mennyei után.” (30')

15.00 / PAX

Családi asztal, 1. rész (magazinnév) (ZMC - 20')

1945 / Petőfi rádió

Teleobjektív

Plánder Ferenc római katolikus pap (1796-1867) (ism.) (15')

KEDD

9.50 / PAX

A templomépítő, 1. rész

Szent házak alapjai

(dokumentumfilm-sorozat)

Szent István örökségét bemutató sorozatunk első epizódja a keresztény hitre tért középkori Magyarországot legrégebbi templomait és liturgikus emlékeit dolgozza fel. (61')

15.00 / PAX

Családi Biblia, 2. rész (magazinnév) (ZMC - 20')

16.50 / mtv

Maradj velünk. Találkozás Jézussal (10')

21.05 / Kossuth rádió

Nemzetközi vallási híradó (30')

23.45 / mtv

Őszi szonáta (NSZK-francia-svéd film, 1978) (89')

SZERDA

11.20 / Kossuth rádió

Tetten ért szavak. Balázs Géza anyanyelvi műsora (15')

12.20 / Duna Tv

Isten kezében (ism.) (26')

15.00 / PAX

Családi gyász, 3. rész (magazinnév) (ZMC - 20')

16.30 / mtv

Énekek éneke (18')

20.20 / PAX

Hatvan év az orgonánál

Portréfilm Brenner Istvánról, aki hatvan éve orgonista és harangozó a pesterzsébeti evangélikus templomban. (ZMC - 9')

21.00 / Spektrum

Vincent van Gogh (angol ismeretterjesztő filmsorozat), 2. rész (49')

CSÜTÖRTÖK

10.29 / Bartók rádió

Ajánló a végzettől. Részletek Márai Sándor írásaiból (24')

12.20 / PAX

Időgazda (néprajzi filmsorozat) 9. rész: Bölcsőtől a sírig

A falu emberének életében az ünnep- és hétköznapok csak látszólag váltak ketté. 10. rész: A falu

Az élet szükre szabott, mégis gazdag és változatos keretét adta a kisközösség zárt világa: a falu. (60')

15.00 / PAX

Családi ünnep, 4. rész (magazinnév) (ZMC - 20')

21.04 / Petőfi rádió

Mindentudás Egyetem

Szántay Csaba: Gyógyszereink és a szimmetria (ism.)

PÉNTEK

18.30 / Filmmúzeum

Egy bolond százat csinál (magyar film, 1942) (80')

12.20 / Duna Tv

Élő egyház (ism.) (26')

15.00 / PAX

Családi pénztár, 5. rész (magazinnév) (ZMC - 20')

21.15 / m2

Molière: Tartuffe

Közvetítés a Katona József Színházról, felvételről. (65'+53')

SZOMBAT

7.00 / Rádió C (FM 88,8)

Az evangélikus ébresztőműsort Csapó Krisztián és Győre Balázs vezeti.

12.05 / Duna Tv

Isten kezében. Arcképvázlat

Tardy Lászlóról (26')

16.20 / mtv

Bakaruhában

(magyar film, 1957) (91')

18.05 / Bartók rádió

A kórusirodalom mesterműveiből

Válogatás a Sixteen ének-együttes felvételeiből (25')

21.00 / PAX

János-passió (koncert)

A Deák téri templomban a Lutheránia énekkart és a Magyar Szimfonikus Zenekart

Kamp Salomon dirigálja, Trajler Gábor orgonál. (106')

VASÁRNAP

5.45 / tv2

Reggeli gondolatok (30')

6.00 / Hallmark

Noé bárkája (80')

10.35 / m2

Útmutató

Szenczi Molnár Albert (26')

12.05 / Duna Tv

Élő egyház (26')

15.00 / Bartók rádió

Musica Sacra (60')

16.04 / Kossuth rádió

Ne mond el senkinek! Az adás témája a Beneš-dekrétumok (56')

20.40 / PAX

Itt az Isten köztünk

Evangélikusok Japánban (dokumentumfilm) (12')

23.00 / m2

Századfordító magyarok. Németh László (1901-1975) (52')

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Az Úr körülvette, gondja volt rá, óvta, mint a szeme fényét, mint mikor a sas kirebbenti fészket, és fiókaí fölött repdes, kiterjesztett szárnyára veszi, evezőtollán hordozza őket. 5Móz 32,10-11 (Mt 6,8; Lk 5,1-11; 1Kor 1,18-25; Zsolt 7) Mózes – miután (az előző fejezetben) a nép hűtlenségét és hálátlanságát ostorozta – éneken magasztalja Isten hűségét. Megemlékezik a kezdetről, amikor az egyiptomi fogságban sínylődő népet Isten nagy és félelmetes jelek által szabadította meg. A pusztai vándorlás éveiben is számtalanszor tört rájuk túlerőben lévő, harcedzett ellenség, de Isten – miként a sas a még repülni alig tudó fiókaí – hűségesen hordozta, és csodálatosan megoltalmazta őket. Később a meg erősödött és már saját szárnyának erejét próbálgató nép mégis hűtlen lett. Isten azonban hűtlenségükre is hűséggel válaszolt. Amikor Isten hűségére gondolunk, először nekünk is hűtlenségünk kell meglátnunk és megvallanunk. Majd meg kell látnunk azt az árat is, amelyet Isten a goltjai kereszten fizetett azért, hogy bűnbocsátó irtalmának és irántunk való változatlan hűségének tanútjelét adja. Isten ennél többet már nem tehet megtérésünkért: azért, hogy hűségét hűséggel viszonzzuk.

Hétfő

Ez lesz a békesség! Mik 5,4 (Ef 2,14; Lk 6,12-19; ApCsel 15,1-12) Békességünket csak akkor találhatjuk meg, ha Jézus Krisztus halálában felismerjük Isten irántunk való hűségét, és engedjük, hogy föltámadott Urunk bűnbocsátó szeretete elcsendesítsen szívünkben minden Isten ellen lázadó, igazságosságában és jóságában kételkedő indulatot.

Kedd

Meg is váltja Izráelt minden bűnéből. Zsolt 130,8 (Mt 1,21; 1Móz 35,1-5.9-15; ApCsel 15,13-35) A zsoltáros még csak a megváltás ígéretével vigasztalhatta Isten népét. A megváltás akkor teljesedett be, amikor Isten Jézus kereszthalálával és a halálból való föltámasztásával hűtlenségünk minden következményét legyőzte, megsemmisítette és eltörölte. A haláltól való megváltás hűsvét óta hiánytalan, de bizonyossága – amíg ebben a testben élünk – csak hitben lehet a miénk. „Amennyire hiszed, annyira a tied” – mondja Luther.

Szerda

Ha nem jön velünk a te orcád, akkor ne is vigyél tovább bennünket! 2Móz 33,15 (Lk 9,2.6; Ez 2,3-8; ApCsel 15,36-16,5) Mózes tudja: Isten hűsége nem választható el jelenlététől. Hiszi, hogy Isten a hűtlenné lett néphez is hű maradt: ezért meri kérni, hogy ne hagyja magára népét, hanem – ha láthatatlanságba rejtözve is, hiszen Isten arcát halandó ember nem láthatja – kísérelje el őket a Kánaánba vezető úton. Isten láthatatlansága számunkra sem ok arra, hogy jelenlétében – bármilyen élethelyzetben – kételkedjünk.

Csütörtök

Nem öröklék perle, és nem vég nélkül haragszom – így szól az Úr. Ézs 57,16 (Lk 7,47; ApCsel 15,4-12; ApCsel 16,6-15) A próféta felismerte: Isten nem azért perel hűtlen népével, és nem azért érezteti vele haragját, mert már nem szereti. Ellenkezőleg: mivel szereti őket, perel velük, és haragját érezteti, hogy tőle elszakadva ne érezzék magukat biztonságban, hiszen tudja, hogy nélküle nincsen maradandó életük. Ezért ha Isten néha velünk is haragját érezteti, nem szabad kétségbeesnünk, és nem szabad elbizonytalanodnunk szeretete felől. A jó földi apa sem azért érezteti haragját gyermekével, mert el akarja taszítani, hanem mert szereti, és a javát akarja (Zsid 12,6-11).

Péntek

Nem taszítja el népét az Úr, nem hagyja el örökségét. Zsolt 94,14 (ApCsel 10,34-35; Lk 22,31-34; ApCsel 16,16-24) Isten és az övéi között látszólag áthidalhatatlan a távolság. Mivel Isten népe sem mentes a bűntől, sokan ezzel indokolják, hogy Istenre igent, de az egyházra nemet mondanak. Az üldözés és más próbatételek idején a hitben állhatatosak is úgy érzik, távol kerültek Istentől. De Isten soha nem taszítja el népét! Viszont elrejtőzik, hogy a világ az övéiben ne ismerje fel őt.

Szombat

Ezen a helyen békességet adok! – így szól a Seregek Ura. Hag 2,9 (Zsid 4,10; Fil 3,12-16; ApCsel 16,25-40) A békesség az Isten hűségének, az övéi iránti szeretetének bizonyossága. A hit mindig, minden körülmények között eljuthat erre a bizonyosságra, de Isten ismeri hitünk állhatatlanságát. Ezért rendel meghatározott helyet és alkalmat, ahol népe sajátos módon tapasztalhatja meg hűségét az istentisztelet közösségében: a hirdetett igében és az úrvacsorában.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

HIRDETÉS

Táborozási lehetőség Balatonalmádiban

Szeretettel várjuk hittanosok és ifjúsági csoportok (legfeljebb 20 fő) jelentkezését lelki töltkezés és fizikai felfrissülés céljából a templomkertben kialakított sátor-táborhelyen önköltségesen áron. Új, kulturált főző- és mosdóhelységek állnak vendégeink rendelkezésére.

Érdeklődni lehet a veszpremi lelkészi hivatalban (88/421-618, 20/824-5898).

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu

ÉvÉlet on-line: www.evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu), Korrektor: Huszár Mariann (marian.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hako@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)

1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Matolcsy Miklós vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokot tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örvünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címre várjuk.